

Vármegyei Esélyteremtő Paktum Pest Vármegye Önkormányzata

2023. NOVEMBER 6.

készült a TOP Plusz-3.1.3-23 Helyi humán fejlesztések c. projekt keretében

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	3
2. A Vármegyei Esélyteremtési Paktum tervezésének háttere	7
2.1. A VEP tervezésének folyamata és előzményei	7
2.2. A SZÚT által vizsgált területek	11
2.3. A célcsoportra vonatkozó vizsgálati eredmények	12
2.4. A Vármegyei Esélyteremtő Paktum működéséhez szükséges Együtműködési megállapodások terve	15
2.5. A VEP tervezésben résztvevők, javaslattevők, véleményezőik	25
3. Szolgáltatási Út Térkép alapján azonosított problémakörök	27
4. Célrendszer meghatározása	38
4.1. Részcélok meghatározása	39
SC1: A szociális biztonság erősítése	39
SC2: Társadalmi kohézió, a közösségek megújítása, identitás erősítése	40
SC3: Munkaerőpiaci integráció erősítése, a foglalkoztatottság javítása	42
SC4: Egészséges társadalom	43
SC5: Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés és képzési rendszer feltételeinek kialakítása	44
SC6: A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez	45
HC1: Partnerség, együtműködés erősítése	47
HC2: Szemléletformálás	47
4.2. Célok kapcsolódásának bemutatása a területfejlesztés, illetve az ágazati stratégiák célrendszereihez	48
5. A szolgáltatási hiányok és problémák mérséklését célzó intézkedések	50
5.1 Intézkedések a szociális biztonság erősítésére	51
5.2 Intézkedések a társadalmi kohézió, a közösségek megújítása, identitás erősítésére	58
5.3 Intézkedések a munkaerőpiaci integráció erősítésére, a foglalkoztatottság javítására	62
5.4 Intézkedések az egészséges társadalom erősítésére	64
5.5 Intézkedések a korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés és képzési rendszer feltételeinek kialakítása vonatkozásában	67
5.6 Intézkedések a lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez vonatkozásában	74

1. Vezetői összefoglaló

A Terület- és településfejlesztési Operatív Program (TOP Plusz) 3.1.3-23 felhívás keretében a Vármegyei Felzárkózási Fórumok és a Vármegyei Közgyűlések által elfogadott Vármegyei Esélyteremtő Paktumokhoz (VEP) illeszkedő tevékenységek megvalósítására kerül sor. Mivel Pest Vármegyének a 2014-2020 közötti uniós programozási időszakban nem volt ilyen tartalmú projektje, **ezért az alapoktól szükséges elindulnia, ennek fontos eleme a megyei tervek – így a jelen Vármegyei Esélyteremtő Paktum dokumentum – elkészítése.** A megvalósításhoz kapcsolódóan létre kell hoznia a Vármegyei Felzárkózási Fórumot, és a **Vármegyei Esélyteremtő Paktumot, amelyek fő eredményei a Szolgáltatási Út Térképen (SZÚT) alapuló települési önkormányzati és intézményi együttműködések lesznek.** Ezek az együttműködések a települések helyi szereplőinél rendelkezésre álló eszközök, szolgáltatások, intézmények felhasználásával megoldásokat nyújthatnak a települési szinten jelentkező hiányok ellátására.

A TOP Plusz-3.1.3-23 kódszámú Helyi humán fejlesztések c. projekt a felzárkózáspolitikában új szemléletet hozott, mert az elmúlt egy évtizedben teret nyertek azok a megközelítések, amelyek az alsóbb szinteken kezdeményezték a problémák, a megoldandó nehézségek azonosítását és az azokhoz javasoltak beavatkozásokat. Ezzel – a projekthez újonnan csatlakozó – Pest vármegye járásai és települései lehetőséget kapnak, hogy egyértelműbben fogalmazhassák meg az egyéni érdekeik és sajátosságaik alapján meghatározható céljaikat, illetve elősegítsék, hogy a hátrányos helyzetű csoportok új lehetőségekhez jussanak.

Pest vármegyében a járásokban és a településeken élőknl érzékelhető és ugyanakkor valamennyire elvárható, hogy maguk is elkötelezettebbek, összetartóbbak, képzetesebbek, tudatosabbak akarjanak lenni, mert csak akkor lehet jobb gazdaságot, jobb környezetet és jobb társadalmat építeni. Ennek megoldása nem egyszerű feladat, hiszen a megye társadalmi és gazdasági szerkezete meglehetősen mozaikos, de sokban hasonló problémákkal küzdő koncentrikus gyűrűkben veszi körbe az ország fővárosát (hazánk egyeltelen nagyvárosi térségét).

A Helyi humán fejlesztések című projekt (TOP Plusz-3.1.3) fő célja a Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum szintjén a **felzárkózáspolitikai együttműködések támogatása** a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan. További célja a **megyei szintű koordinációs és konzultációs rendszer kialakítása.** Annak érdekében, hogy a felzárkózáspolitikai együttműködések Pest vármegyében is kialakuljanak, rendszeressé kell válnia és esélyteremtő módon kell hatni az egyes települések lakosságának életére. Ilyen módon növelve a lakosság számára a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

Ugyanakkor összehangolni és lehatárolni szükséges a TOP Plusz-3.1.1-21 kódszámú „Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések Pest vármegyében” című projekt fejlesztéseivel, amelynek keretében Pest Vármegye Önkormányzatának vezetésével foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködések jönnek létre.

Fontos kiemelni azt is, hogy a **Paktum céljaihoz nem kizárólagosan a TOP Plusz 3.1.3-as projekt forrásai járulnak hozzá, hanem számos infrastruktúra-fejlesztést támogató uniós és hazai forrás** (ideértve pl. Pest Vármegye Területfejlesztési Programját, vagy a TOP Plusz egészségügyi infrastruktúra fejlesztési, vagy bölcsődefejlesztési keretét).

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum rész céljai:

- a szolgáltatáshiányok kiküszöbölése, a speciális problémák megoldása az esélyegyenlőséget és felzárkózást érintő új együttműködések létrehozása,
- a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, összehangolása;
- a szemléletformáló tevékenységek megvalósítása,
- a hátrányos helyzetű célcsoportokat érintő beavatkozások összehangolása,
- a szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás,
- egészségfejlesztési és egészségügyi prevenciós programok szervezése.

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum keretében megvalósuló együttműködések,

- hatékonyabbá teszik az önkormányzatok közötti párbeszédet, tudáscserét a feladatellátást és ezáltal segítik a szolgáltatási hiányok felszámolását, meglévő eszközök és szolgáltatások összehangolását;
- segítik a települési önkormányzatok számára a helyi esélyegyenlőségi programjaik (HEP) elkészítését, felülvizsgálatát, végrehajtását;
- lehetővé teszik, hogy a résztvevő kistépelülések is szakmai támogatáshoz juthatnak;
- lehetőség nyílik az önkormányzatok és az állami fenntartásba került intézmények által ellátott közszolgáltatások megszervezésének finomhangolására, az esélyteremtés érvényesítésére;
- segítik a tartós szegénységben élők és romák integrációját és a velük foglalkozó szervezetek hatékonyabb beavatkozásait a támogató fejlesztésekbe;
- lehetővé teszik az innovatív megoldásokat, a periférikus élethelyzetben élők közösségek segítésére irányuló programokat;
- támogatják olyan helyi szinten jelentkező problémák megoldását, amelyek túlmutatnak az adott településen és csak több település összefogásával kezelhetőek hatékonyan és gazdaságosan.

Pest vármegyében a 18 járás és **187 település koordinálása, összehangolása** bonyolult feladat, együttműködésekben előfordulhat, hogy nem tudják megoldani a **felmerült problémákat. Ennek megoldására a projekt keretében vármegyei szintű egyeztetési fórumot hozott létre** Pest Vármegye Önkormányzata.

A Vármegyei Felzárkózási Fórum fő feladata:

- a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózását segítő vármegyei szintű egyeztetési, konzultációs rendszer működtetése,
- a vármegye településeiben élő hátrányos helyzetű csoportokat érintő szolgáltatáshiányokra vonatkozó megoldások keresése,
- a települések helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódó feladatellátásának segítése,
- a területi és ágazatközi együttműködések erősítése,
- a tapasztalatcsere biztosítása a programokat megvalósítók között,
- a felzárkózási szempontok lokális, és horizontális érvényesítése,
- megvitatni és véleményezni a szolgáltatási út térképet (SZÚT) és a VEP stratégiát.

A stratégiát és a SZÚT-ot is figyelembe véve gyakorlatias, valódi esélyeket teremtő fellépések szükségesek a társadalom peremére szorultak felzárkózásának eléréseért. Ilyen a munkaerő-piaci integráció, az esélyteremtő oktatás, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, a lakhatási feltételek javítása, a szegény családban élő gyermekek helyzetének javítása. Nélkülözhetetlen továbbá az alkalmazott eszközök és módszerek hatékonyságának **és hasznosulásának folyamatos figyelemmel kísérése**, a monitoring-rendszer szisztematikus működtetése, a tapasztalatok, jó gyakorlatok tanulságainak hasznosítása. A felzárkózás-politika alapelveként hangsúlyozni kell a kölcsönösséget, azt, hogy felzárkózásról és nemcsak felzárkóztatásról beszélünk.

A szociális biztonság megteremtése, az elszegényedés veszélyével küzdők segítése stratégiai ügy. A hátrányos élethelyzet generációkon keresztül átörökítése az egész társadalom stabilitását veszélyezteti, a munkanélküliség pedig az egész társadalom jólétét megalapozó gazdasági fejlődést gátolja. Az érintetteket nem áldozatként vagy bűnbakként, hanem partnerként kell kezelni, olyan közösség tagjaként, amelyet csak az egyéni esélyteremtés új formáinak alkalmazásával sikerülhet olyan helyzetbe hozni, hogy cselekvő, felelős részese legyen a társadalomnak.

A diszkrimináció – mint a közösségi együttélés problémája – elleni küzdelem legalább éppen annyira közösségi, mint egyéni feladat. Leghatékonyabban fellépni ellene a társadalmi problémák, a szegénység okainak kezelésével lehet. Miközben a beavatkozásoknak minden esetben az egyes emberről kell szólnia, egyúttal a családok és a közösség egészének érdekeit is szem előtt kell tartaniuk.

Egyéni szinten konkrét megoldásokra van szükség a hétköznapi napi megélhetési problémáinak kezelésében. Egyúttal olyan, a közösségek szempontjából is értelmezhető és használható programokat kell alkotni, olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek egyszerre nyújtanak segítséget ma, és kínálnak perspektívát a jövőre is. Társadalmi szinten a gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése átfogó, több ágazatot, szakterületet érintő programokon keresztül valósulhat meg eredményesen.

A közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést szolgálják a lakókörülményeket segítő komplex programok, melyek a lakóhelyek felújításán és a szegregált lakókörnyezetek felszámolásán túl a közösségi szolgáltatások elérhetőségét is biztosítják. A szociális szolgáltatások, megvalósuló központi irányításának célja az e területeken tapasztalható térségi és minőségi egyenlőtlenségek kiküszöbölése, a hiányok orvoslása.

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum célrendszere a Szolgáltatási Út Térképek által feltárt vármegyei **szolgáltatáshiányokra ad választ, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés erősítését célozva**. Holisztikus cél a **társadalmi megújulás**, mely a Pest Vármegye Területfejlesztési koncepcióban is kiemelt, átfogó cél: testben és lélekben egészséges, együttműködő egyének és közösségek éljenek a vármegyében. Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, ehhez magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatások, és az azokhoz való egyenlő hozzáférés szükséges. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, vagy valamilyen betegség, fogyatékosság mellett megfelelő ellátásban részesülnek, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum kapcsán a **következő fő stratégiai célok** fogalmazhatók meg:

1. **A szociális biztonság erősítése**
2. **Társadalmi kohézió, a közösségek megújítása**, identitás erősítése
3. **Munkaerőpiaci integráció erősítése**, a foglalkoztatottság javítása
4. **Egészséges társadalom**
5. **Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés** és képzési rendszer feltételeinek kialakítása
6. A **lakhatási feltételek javítása**, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez

Horizontális célként jelenik meg a partnerség, együttműködés erősítése és a szemléletformálás.

A Vármegyei Esélyteremtési Paktum (VEP) alapelveiben **illeszkedik a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiában (NTFS) meghatározott célokhoz** és szemléletmódhoz. Az NTFS következetes a hosszútávra tervezett felzárkózás-politikában, amely alapvető szemléletváltást végzett a szegénység elleni és roma politikában.

A Vármegyei Esélyteremtési Paktum a korábban **elkészült Szolgáltatási Út Térkép alapján, az abban felvetett problémákra megoldási javaslatokat, eszközöket, jó gyakorlatokat mutat** be. Felméri és beazonosítja a vármegye településein a helyi közösségi erőforrásokat, eszközöket, lehetőségeket, beazonosítja az esélyegyenlőség gyakorlati érvényesítése során a szükséges együttműködések, a releváns szervezeteket, a megfelelő intézményeket. Beazonosítást követően komplex javaslatokat, intézkedéseket határoz meg a projekt által létrejött együttműködések megerősítésére és fenntartására.

2. A Vármegyei Esélyteremtési Paktum tervezésének háttere

2.1. A VEP tervezésének folyamata és előzményei

A munka kiindulási pontját jelentette, hogy rendszerszerű előzménye nem volt a szolgáltatási út térképnek és a megyei esélyteremtő paktum stratégiának, mivel **Pest Vármegyének a 2014-2020 közötti uniós programozási időszakban nem volt ilyen tartalmú projektje**, ezért az alapoktól kellett a tervezési folyamatot indítani.

A szakértői csapat az országos jogszabályi és fejlesztéspolitikai háttér feldolgozása mellett áttekintette a többi megye korábban elkészített azonos tárgyú dokumentumait, amely alapján világossá vált, hogy **nincs egységes szerkezeti, tartalmi és formai háttere a hivatkozott dokumentumoknak**. A Miniszterelnökség Területfejlesztési Programok Irányító Hatóságától kapott tájékoztatás alapján folyamatban van egy egységes útmutató és keretrendszer kidolgozása, azonban ez a jelen fázisban nem áll még rendelkezésre.

Magyarországon a társadalmi felzárkózáspolitikai teljesen átalakult. A tervezésnél szükséges volt az új **fejlesztéspolitikai környezet** áttekintése. Ebben a környezetben hangsúlyos szerepe van a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiának, az Egészséges Magyarország 2021–2027 Nemzeti Egészségügyi Programnak, Tartós Ápolás-Gondozásra Vonatkozó Stratégiának (2030). Ugyanakkor szükséges külön foglalkozni az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021-2030 célrendszerével is, amely a köznevelésfejlesztés meghatározó törekvéseit emeli ki. A projektben a jogszabályi környezet is meghatározó, ezért figyelembevételre kerültek a szociális ellátást, az egészségügyi ellátást, az oktatást szabályzó, legfontosabb jogszabályok.

Az áttekintést követte **Pest vármegye statisztikai adatainak összegyűjtése** és szakterületi bontású alapos elemzése, ezzel párhuzamosan zajlott egy önkormányzatokat érintő kérdőív készítése, kitöltetése és elemzése.

A projekt célcsoportjai, összhangban a kapcsolódó jogszabályokkal és pályázati felhívásokkal: gyermekek, idősek, fogyatékkal élők, nemzeti kisebbséghez tartozók, szegénységben élők, vagy szegénység által veszélyeztetettek, nők, gyermeket nevelő családok.

Összegyűjtésre és analízisra kerültek a Pest vármegyére és járásaira vonatkozó statisztikai adatok, amelyben a legfrissebb rendelkezésre álló adatokat igyekeztek a készítők figyelembe venni, illetve az egyéb adatgazdánál hozzáférhető teljes körű adatelemzést lehetővé tevő adatbázisokat.

A statisztikai elemzés vizsgálata a következő szempontok szerint készült:

- Ebben kiindulópont volt a Pest vármegye általános bemutatása, ahol kiemelésre kerültek a
  - demográfiai jellemzők,
  - népesség egészségi állapota
  - foglalkoztatottság és munkanélküliség
  - szegénység
  - lakhatás és lakáskörülmények
  - mobilitás
- Egészségügyi ellátórendszer vizsgálata
- Oktatás, nevelés intézményrendszerének vizsgálata
- Szociális ellátások
  - szociális szolgáltatások

- fejlesztő foglalkoztatás
- szakosított ellátások a személyes gondoskodásban
- szociális alapszolgáltatások
- Pénzbeli és természetbeni ellátások
- Kulturális és közművelődési intézményrendszer.

A kérdőívek összeállításakor szerepet játszottak a **települések által kidolgozott helyi esélyegyenlőségi programok** (HEP), amelyeket 91%-ban a települések 2020 után készítettek el, hozzá kell tenni, hogy még néhány 2023-ban is készült. A Pest Vármegye 187 település Helyi Esélyegyenlőségi Programjainak megismerése, releváns információkat rögzített a SZÚT készítéséhez.

Ennek alapján körvonalazódtak a **kérdőíves felmérés keretében – alaposabban és kvalitatív módon** megismerni kívánt – releváns szolgáltatáshiány területek, amelyek a következők:

- Humán szolgáltatások
  - Köznevelés
  - Egészségügy
  - Közművelődés
- Szociális intézmények szolgáltatásai
- Civilek jelenléte a településen
- Családi és gyermekjóléti alapellátások
- Lakhatás
- Roma felzárkózás
- Foglalkoztatás
- A biztonságos élethez szükséges szolgáltatások

A szolgáltatáshiányokra összpontosító felmérés kérdéseit online módon lehetett az önkormányzatoknak megválaszolni. Pest Vármegye településeinek polgármesterei és jegyzői kapták meg, hogy gondoskodjanak a kitöltésről a Google Drive kérdőíves felületen keresztül. A felkérő levélben megadott határidőig 45 település válaszolt, egy kivételével a vármegye összes járásából, meglehetősen jól reprezentálva a megye település-típusait. A tervezés következő lépésője Pest vármegye települései által kitöltött kérdőívek elemzése és a Pest vármegye statisztikai adatainak vizsgálata alapján összeálljon a problématerkép kidolgozása volt. Ennek a bemutatása **egy probléma mátrixban történt**, amelyet a Vármegyei Felzárkózási Fórum (Fórum) a 2023. október 11-i alakuló ülésén megtárgyalt. A probléma mátrix alapján következett a szolgáltatási út térkép (SZÚT) megalkotása.

Az összesítésben a helyzetfeltárás KSH adatokon alapuló megállapításait mutatja be, amelyet kiegészítenek az önkormányzati kérdőíves felmérés tanulságai. A problématerkép dokumentum célja, hogy a Vármegyei Esélyteremtő Paktum (VEP) részeként készülő Szolgáltatási Út Térkép (SZUT) helyzetlemezésének (problématerkép) fő megállapításait összegezze.

A dokumentum betérjesztésre kerültek a Vármegyei Felzárkózási Fórum elé és elindította a párbeszédet a Fórum tagjai között.

A Szolgáltatási Út Térkép (SZÚT) elkészítésénél beazonosításra kerültek olyan helyi szinten jelentkező problémák, amelyek túlmutatnak az adott településen, ebben az esetben megyei szintű megoldásokra van szükség. Törekedtünk arra is, hogy a célcsoportok szempontjából minden releváns problémát és szükségletet azonosítsunk, és azokra intézkedési javaslatokat is megfogalmazzunk.

A projekt másik kiemelt stratégiai dokumentuma a Vármegyei Esélyteremtő Paktum (VEP), amely olyan, a Szolgáltatási Út Térképen (SZÚT) alapuló együttműködések gyűjteménye, amely a helyi szereplőknél rendelkezésre álló eszközök, szolgáltatások, intézmények stb. felhasználásával megoldásokat nyújtanak a települési szinten jelentkező hiányok ellátására.

A Fórum javaslatokat fogalmaz meg az azonosított felzárkózási problémák megoldására, a konkrét együttműködésben résztvevő szervezetek és felelősök további egyeztetések után kerülnek megnevezésre. A dokumentum elsősorban a projekt keretében együttműködő és a már meglévő erőforrásokra építi a későbbi megvalósítás partnereinek meghatározását. A VEP tehát egy keretrendszer hoz létre, amelyhez illeszkedve az érintett önkormányzatok és intézményi szereplők összehangolhatják tevékenységüket és ehhez uniós vissza nem térítendő támogatást is igénybe vehetnek három éven keresztül.

A Paktum **megvalósítását elsősorban a TOP Plusz 3.1.3-as pályázati** standard pályázati rendszerben működő **felhívás B) főtevékenysége szolgálja**, amelynek keretére a **települési önkormányzatok vezette konzorciumok pályázhatnak 2023. év végétől kezdődően**. Kiemelendő, hogy a Paktum keret jellege miatt nem kizárólagosan a TOP Plusz 3.1.3-as projekt forrásai járulnak hozzá a megvalósulásához, hanem számos más pályázati és központi költségvetési támogatási konstrukció, így például az infrastruktúra-fejlesztést támogató uniós és hazai források (ideértve pl. Pest Vármegye Területfejlesztési Programját, vagy a TOP Plusz egészségügyi infrastruktúra fejlesztési, vagy bölcsődefejlesztési keretét).

A Vármegyei Esélyteremtő Paktumot a Pest Vármegyei Önkormányzat fogadja el, a Vármegyei Felzárkózási Fórum támogató döntése alapján. A Vármegyei Önkormányzat - a határidő szűkössége miatt – a jogkörét a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságára delegálta.

A projekt célkitűzése, hogy

- a felzárkózás megyei szinten is létre jöjjön,
- a felzárkózás esélyteremtő módon hasson vissza az egyes települések lakosságának életére,
- növelje a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

Az esélyegyenlőség erősítését támogató szolgáltatások vizsgálata megalapozza a SZÚT tervezését.

A vármegyei szinten zajló együttműködések hatékonyabbá teszik a szociális feladatellátást. Emellett az önkormányzatok közötti párbeszédet, tudáscserét elősegítik, ezáltal segítik a szolgáltatási hiányok felszámolását, a meglévő eszközök és szolgáltatások összehangolását, továbbá hatékonyabb kihasználást. Ily módon önkormányzati az együttműködésben résztvevő kistélepülések is szakmai támogatáshoz juthatnak. Ugyanakkor a két évenként az önkormányzatok által felülvizsgálandó helyi esélyegyenlőségi programok (HEP) elkészítéséhez, végrehajtásához is segítséget adnak.

Az esélyteremtés megvalósításával megtörténik a közszolgáltatások megszervezésének finomhangolása mind az önkormányzati, mind az állami fenntartásba került intézmények esetében. A projekt másik fontos vonulata, hogy a tartós szegénységben élők és romák integrációja hatékonyabban megvalósulhat és a velük foglalkozó szervezetek eredményesebb beavatkozásait segítő innovatív megoldások valóra válhatnak.

A célcsoportok: a hátrányos helyzetűek, kiemelten a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek.

A kitűzött célok elérése érdekében elkészült a Szolgáltatási Út Térkép, amelynek célja a megyében meglévő szolgáltatások lakossághoz való elérésének vizsgálata. Különös tekintettel a helyi szinten hiányzó szolgáltatásokra, amelyeket a rendelkezésre álló statisztikai és intézményfenntartó adatok, illetve a települések Helyi Esélyegyenlőségi Programjai alapján be lehet azonosítani.

SZÚT, VEP, Projekt összefüggései

Együttműködés: A projekt megvalósításában különösen azoknak az együttműködésére, koordináló szerepére van szükség, akik társadalmi helyzetüknél fogva erőteljesebben alakíthatják a társadalmi felzárkózással kapcsolatos gondolkodásmódot, erősíthetik a helyi közösségek és egyének támogató hozzáállását, az érintettek aktív bevonását, valamint képesek létrehozni a területen tevékenykedő szereplők közötti együttműködéseket.

Együttműködések létrehozása

A TOP Plusz 3.1.3-as projekt keretében a Vármegyei önkormányzatnak és a helyi önkormányzatoknak egyaránt lesznek lehetőségei a hiányosságok megszüntetésére, a problémák orvoslására – akár egyedi projektek, akár kísérleti jellegű projektek, akár hálózat- és szolgáltatásfejlesztések formájában. Ezek határfoka annál nagyobb lesz, minél több együttműködési lehetőséget sikerül azonosítani, majd pedig fenntartható együttműködések kialakítani, az önkormányzati szféra, és a civil szolgáltatás-biztosítók részvételével.

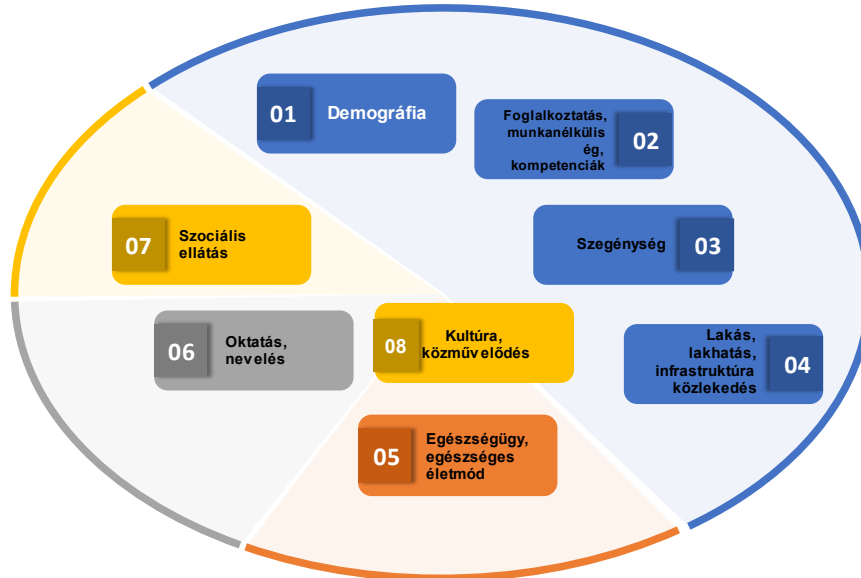
2.2. A SZÚT által vizsgált területek

Az alábbiakban felsorolás-szerűen mutatjuk be a Pest Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép által vizsgált területeket:

- A demográfiai jellemzők
- A népesség egészségi állapota
- Szegénység
- Egészségügyi ellátórendszer vizsgálata
  - háziorvosi szolgáltatás,
  - fogorvosi ellátás,
  - otthoni szakápolás,
  - otthoni hospice,
  - védőnői ellátás,
  - iskolaorvosi ellátás,
  - családvédelmi szolgálat,
  - közfinanszírozott járó betegellátás,
  - gyógyszerári ellátás,
  - egészségügyi szűrő programok.
- Oktatás, nevelés intézményrendszerének vizsgálata
Köznevelés:
  - Bölcsődei feladatellátás,
  - óvodai nevelés (intézmény fenntartói típusok, férőhiány, pedagógus hiány, gyógypedagógiai szolgáltatások),
  - általános iskolai oktatás (HH, HHH megyei mutatók, iskolai lemorzsolódás)
  - középiskolai oktatás (korai iskolaelhagyás),
  - pedagógiai feladatellátás, középiskola feladatellátás
- Szociális ellátások, szociális intézmények
  - gyermekvédelmi alapellátás
  - fejlesztő foglalkozás
- Foglalkoztatottság, munkanélküliség
  - álláskeresők,
  - a munkaerőigények alakulása
  - szakképzés, felnőttképzés, felnőttoktatás.
- A biztonságos élethez szükséges szolgáltatások
- Személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátás
- Szociális alapszolgáltatások,
  - családi és gyermekjóléti alapellátások
- Pénzbeni és természetbeni ellátások
- Kulturális és közművelődési intézményrendszer
- Lakhatás, lakhatási körülmények,
- Közműellátottság (szennyvízcsatorna, csapadékcatorna, ivóvíz),
- Közúthálózat (útfejlesztések, magasabb hálózati rangú utak fejlesztés a megyét érintően, kerékpárút fejlesztések, belterületi utak, járdák),
- Tömegközlekedés (autóbusz közlekedés, vasúti közlekedés).

Az alábbiakban a fenti meglehetősen szerteágazó tématerületi rendszert próbáltuk egy ábrában összegezni, rendszerezve a lehetséges legszorosabb kapcsolódásaikat.

SZÚT nyolc problémaköre

2.3. A célcsoportra vonatkozó vizsgálati eredmények

A VEP célcsoportjainak meghatározásában **az alapvető kereteket** - az érintett szakterületekhez kapcsolódó - **jogszabályok fektették le**, amelyet a TOP Plusz 3.1.3-as pályázati felhívás elvárásai egészítettek ki. A Pest vármegyei sajátosságokkal a Szolgáltatási Út Térkép vetette ezeket össze és a célcsoportok körét tekintve jelentős eltéréseket nem tárt fel.

A megalapozó vizsgálat eredményei (helyzetfeltárás és helyzetértékelés) és a Szolgáltatási Út Térkép problématerképének tervezete alapján célcsoportok szerinti bontásban is összesítettük az egyes célcsoportokat leginkább érintő tényezőket.

Ezeket az alábbi 1. számú táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A célcsoportokra vonatkozó legfontosabb vizsgálati eredmények

nők	mélyszegénységben élők	romák	fogyatékkal élő személyek	gyermekek	idősek
<ul style="list-style-type: none"> - felkészítés a szülői szerepre, -gyermek napközbeni elhelyezésének biztosítása - bölcsőde, óvoda - munkába visszatérés segítése – atipikus munkavégzési formák, rugalmas munkavégzés népszerűsítése - képzési lehetőségek biztosítása - gyermeküket egyedül nevelő nők - fokozott figyelemmel kísérése -szülői kompetenciák fejlesztése, -kultúra művelődés biztosítása a településen -tájékoztatás szociális alapszolgáltatásokról, 	<ul style="list-style-type: none"> -felnőttképzés biztosítása, -munkába állás segítése -életvezetési tanácsadás - pénzkezelési, adósságkezelési tanácsadás, -felnőtt háziorvosi alapellátás biztosítása, -kultúra művelődés biztosítása a településen, -hajléktalanellátás biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> -Biztos Kezdet Gyermekház működtetése, -roma lányok iskolaelhagyásának megelőzése -célcsoport specifikus vizsgálatok, -szakképzés biztosítása, - felnőttképzés, -munkába állás segítése -életvezetési tanácsadás - pénzkezelési, adósságkezelési tanácsadás, -felnőtt háziorvosi alapellátás biztosítása, --kultúra művelődés biztosítása a településen 	<ul style="list-style-type: none"> - pedagógiai szakszolgálati ellátás, - fizikai és kommunikációs akadálymentesítés, - csoport specifikus adatok gyűjtése - megfelelő érdekvédelem biztosítása - munkalehetőségek-munkaadók társadalmi érzékenyítése, - jó gyakorlatok bemutatásával --felnőtt háziorvosi alapellátás biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - korai fejlesztés -bölcsőde, családi napközi, gyermekorvos, logopédus - elérhetőségének biztosítása - elegendő pedagógus, pszichológus, szociálpedagógus, fejlesztőpedagógus szakember biztosítása az oktatási intézményekben - a nyári szünetben a gyermekek ellátásának biztosítása biztonságos internethasználat - szülők ismeretbővítése - szülők bevonása a közösségi programokba – - települési szolgáltatáshiány megszüntetése: korai fejlesztés (fejlesztőpedagógus, logopédus) - speciális szükségletű, veszélyeztetett gyermekek intézményi ellátása - tanórán kívüli programok, felzárkóztatás (tanoda) 	<ul style="list-style-type: none"> - szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása - házi segítségnyújtás összehangolása - szűrővizsgálatok biztosítása helyben - informatikai ismeretek bővítésének lehetősége - szabadidős aktivitások biztosítása - a szakosított ellátásra való törekvés, elsősorban a demencia kezelése során - a bentlakásos otthonok férőhelybővítése - elmagányosodás, enyhítése - középiskolai önkéntes szolgálat --felnőtt háziorvosi alapellátás biztosítása -jelzőrendszeres házigétségnyújtás biztosítása,

nők	mélyszegénységben élők	romák	fogyatékkal élő személyek	gyermekek	idősek
-felnőtt háziorvosi alapellátás biztosítása -prevenciók szűrővizsgálatok biztosítása, -problémák megoldására családi és gyermekjóléti központ biztosítása				-gyermek háziorvosi alapellátás biztosítása -védőnői szolgáltatás biztosítása -kultúra művelődés biztosítása a településen	-idősek otthonának elérése, -prevenció a kognitív zavarokra, demenciára

A fenti célcsoport bontás és az itt feltárt probléma-területek sok esetben átfedést mutatnak a TOP_Plusz-3.1.1-21 kódszámú „Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések Pest vármegyében” című projekt célcsoportjaival (inaktívak; 50 év feletti regisztrált álláskereső; kisgyermekes anyák – azon 30 év feletti álláskereső és inaktív nők, akik egyedülállóak, valamint gyermekes vagy több gyermeket nevelnek).

2.4. A Vármegyei Esélyteremtő Paktum működéséhez szükséges Együttműködési megállapodások terve

Pest vármegyében a vizsgálatok eredményei SZÚT-ban 8 tématerülethez 43 probléma a problémacsoportban kerültek besorolásra a veszélyeztetett társadalmi célcsoportok mentén és került bemutatásra maga a probléma.

Az azonosított problémákra, a szolgáltatáshiányok kiküszöbölésére, felszámolására együttműködésekre van szükség.

Az esélyteremtés település, vármegyei, társadalmi szintű megoldásához a közgondolkodás támogatására is szükség van.

Az Együttműködésben résztvevők

Az intézkedések megvalósításában általában a működtetést végző intézmények, a helyben jelen lévő a Szociális Szolgáltató Központok, a Család és Gyermejkölési Központok, köznevelési intézmények szakképzési intézmények, egyházak, civil szervezetek, az érintett települési önkormányzatok továbbá az egészségügyi alapellátás szolgáltatói intézmények, szervezetek (védőnők, háziorvosok), for-profit szervezetek vesznek részt együttműködő partnerként. Az együttműködő partnerekkel az együttműködés keretei, célja, a feltételei, módja, a várható eredményei írásos megállapodásban kerülnek rögzítésre. SZÚT-ban beazonosított tématerületek.

A SZÚT-ban beazonosított tématerületekből levezethetők az együttműködések. A SZÚT tartalmazza a megnevezett intézmények és szervezetek pontos listáját, ezért itt nem kerül ismétlésre.

Az együttműködések tématerületenként és problémánként, vagy problémacsoportonként határozhatók meg

Alsószám	Probléma	Tématerület	Sorszám
1.	Agglomerációs népességrobbanás	Demográfia	I.
2.	Gyermekek számának emelkedése		
3.	Előregedő települések		
4.	Nagyszámú idős		
5.	Növekvő roma népesség		
6.	Alacsony iskolázottság, kompetencia hiányok	Foglalkoztatás, munkanélküliség, kompetenciák	II.
7.	Egyes térségekben az országosnál magasabb munkanélküliség		
8.	Alternatív, rugalmas foglalkoztatási formák alacsony aránya		
9.	Digitális kompetenciák hiánya	Szegénység	III.
10.	Szegénység		
11.	Közbiztonság, droghasználati problémák	Lakás, lakhatás, infrastruktúra közlekedés	IV.
12.	Lakások nem megfelelő műszaki állapota, épített környezet nem megfelelő minősége		
13.	Lakhatás biztosítása, lakáshoz jutás		
14.	Ivóvízminőség, ivóvízhiány		
15.	Szegregáció		
16.	Mobilitás hiánya	V.	
17.	Orvoshiány, szakszemélyzet, védőnők hiánya, előregedése, nem megfelelő eszközellátása		

Alsorszám	Probléma	Tématerület	Sorszám
18.	Pest vármegye népességének jelenlegi életmódja nem megfelelően egészségtudatos, így sok egészségügyi és társadalmi kockázatot rejt	Egészségügy, egészséges életmód	
19.	Egészségi állapot		
20.	Egészségügyi infrastruktúra minősége		
21.	Óvodai férőhelyhiány	Oktatás, nevelés	VI.
22.	Óvodákban a mozgásfejlesztéshez szükséges infrastruktúra, és a korai fejlesztéshez szükséges pedagógusok hiánya		
23.	Létszámnövekedés az általános iskolákban		
24.	Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI tanulók magas aránya		
25.	Iskolai lemorzsolódás		
26.	Oktatás, nevelés infrastrukturális elmaradottsága		
27.	Iskolába jutás, iskolai ingázás		
28.	Tanulói teljesítmények		
29.	Pedagógus hiány, elöregedés		
30.	Szakmai kompetenciák, végzettség hiánya		
31.	Elérhető szakmai képzések szűk köre		
32.	Bölcsődei kapacitáshiány	Szociális ellátás	VII.
33.	Biztos Kezdet Gyerekházak kis száma		
34.	Tanodák kis száma		
35.	Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények erőforrás problémái		
36.	Fejlesztő foglalkoztatás alacsony volumene		
37.	Tartós bentlakásos otthonok kapacitáshiánya		
38.	Házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás		
39.	Nappali ellátás kapacitásproblémái		
40.	Könyvtári olvasók számának visszaesése	Kultúra, közművelődés	VIII.
41.	Közművelődési intézmények látogatottságának alacsony színvonala		
42.	Helyi identitás erősítése		
43.	Nemzetiségi kultúra megőrzése		

I. Témaerület: **Demográfia**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	A lakosság összetételének és számának változása
Az együttműködési probléma részletei	Agglomerációs népességrobbanás, a gyermekek számának emelkedése, növekszik az idősek száma és a romák száma.
Együttműködés megvalósítói	Települési önkormányzatok kormányzat
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi önkormányzatoknál meglévő tudás esetenként önkormányzati tulajdonú lakások a központi kormányzatnál meglévő szaktudás, forrás, szabályozási lehetőség.

(A következő táblázatok színei témaerületenként megegyeznek a probléma táblázat színeivel)

II. Témaerület: **Foglalkoztatás, munkanélküliség, kompetenciák**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	A munkaerőhiányt okozó népesség összetételének változása és a képzési hiány
Az együttműködési probléma részletei	Alacsony iskolázottság, kompetencia hiányok Egyes térségekben az országosnál magasabb munkanélküliség Alternatív, rugalmas foglalkoztatási formák alacsony aránya Digitális kompetenciák hiánya
Együttműködés megvalósítói	Települési önkormányzatok kormányzat, vállalkozások, felnőttképzők
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma. A kompetenciahiányt pótló intézkedésekben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az ágazati vállalkozások szemléletváltása, központi kormányzatnál meglévő szaktudás, forrás, szabályozási lehetőség

III. Témaerület: **Szegénység**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	a) szegények, szegénységgel veszélyeztetettek felvilágosítása a lehetőségekről és bevonni a szociális alapellátásba
Az együttműködési probléma részletei	Szegénység, közbiztonság, droghasználati problémák
Együttműködés megvalósítói	Szociális Szolgáltató Központok, Települési önkormányzatok
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma, és a programokban résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Helyi önkormányzatok rendelkezésére álló szakmai humánerőforrás, szabályozási lehetőség, forrás, szociális intézményeknél lévő információ a célcsoport szükségleteiről.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	b) Romákról és mély szegénységben élőkről társadalmi szemléletformálás, jó gyakorlatok bemutatása a munkaerőpiacról
Az együttműködési probléma részletei	Szegénység, közbiztonság, droghasználati problémák
Együttműködés megvalósítói	Helyi és nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások. Települési önkormányzatok
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A romákat célzó programok száma, és a programokban résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A roma nemzetiségi önkormányzatoknál rendelkezésre álló szakmai humánerőforrás, a szociális intézményeknél lévő információ a célcsoport szükségleteiről.

IV. Tématerület: Lakás, lakhatás, infrastruktúra közlekedés

A SZÚT-ban beazonosított probléma	A hátrányos helyzetűeknek gondoskodáspolitikája a hiányos infrastruktúra felszámolásához
Az együttműködési probléma részletei	Lakások nem megfelelő műszaki állapota, épített környezet nem megfelelő minősége, Lakhatás biztosítása, lakáshoz jutás, Ivóvízminőség, ivóvízhiány, Szegregáció, Mobilitás hiánya
Együttműködés megvalósítói	Települési önkormányzatok, ágazati vállalkozások, kormányzat
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma, és a programokban résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi önkormányzatoknál meglévő tudás a célcsoport szükségleteiről, forrás és ingatlan vagyon, a központi kormányzatnál meglévő szaktudás, forrás, szabályozási lehetőség.

V. Tématerület: Egészségügy, egészséges életmód

A SZÚT-ban beazonosított probléma	a) Orvoshiány, szakszemélyzet, védőnők hiánya, elöregedése, nem megfelelő eszközellátása.
Az együttműködési probléma részletei	A háziiorvosi szolgálatban túl nagy számú a helyettesítés, ami közel sem nyújtja ugyanazt a szolgáltatási minőséget. A házi orvosok elöregedése is növeli a gondot. Nehézséget okoz az iskolaorvosok és védőnők hiánya is.
Együttműködés megvalósítói	egészségügyi szolgáltatók és önkormányzatok
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Az együttműködés következtében létrejövő többlet orvos, szakszemélyzet, védőnő, eszköz (többlet kapacitás).
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A háziiorvosi praxisközösségek, egészségházak, védőnői szolgálatok, kórházak

A SZÚT-ban beazonosított probléma	b) Pest vármegye népességének jelenlegi életmódja nem megfelelően egészségtudatos, a helyzet egészségügyi és társadalmi kockázatot rejt magában. A lakosság egészségi állapota sem kielégítő
Az együttműködési probléma részletei	A dohányzás, az alkohol fogyasztás a nem megfelelő táplálkozás is jellemző a lakosság körében. A szegénységben élők veszélyeztetettek, a túlzott dohány, drog és alkoholfogyasztás miatti kockázattal. Az elhízás kisebb jövedelműeket, alacsony végzettségűeket veszélyeztet.
Együttműködés megvalósítói	A háziorvosi praxisközösségek, egészségházak, védőnői szolgálatok, kórházak
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Hátrányos helyzetűeket célzó egészségüggyel kapcsolatos programok száma, és a programokban résztvevők száma Legalább 18 járásban helyi egészségnap szervezése.
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Helyi önkormányzatok rendelkeznek infrastruktúrával, szervezési kapacitással, háziorvosi praxisközösségek, Egészségfejlesztési Irodák esetében rendelkezésre állnak a szakemberek és források.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	c) Egészségügyi infrastruktúra minősége
Az együttműködési probléma részletei	Az önkormányzatok tulajdonában álló egészségügyi célt szolgáló épületeknek 45%-a felújításra szorul. Az épületek 1%-a sajnos már nem újítható fel gazdaságosan, így esetükben a kiváltásról kellene minél hamarabb gondoskodni.
Együttműködés megvalósítói	Az egészségügyi szolgáltatók és a települési önkormányzat, kormányzat
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Az együttműködés következtében létrejövő, pozitív irányú infrastrukturális változások (jobb gépek, felújított rendelők stb.)
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Helyi önkormányzatok, kormányzat

VI. Téma terület: **Oktatás, nevelés**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	a) Férőhelyhiány bölcsődében, óvodában,
Az együttműködési probléma részletei	Részből megoldott, de még mindig vannak települések, ahol bővítésre van szükség
Együttműködés megvalósítói	A települési önkormányzat, Pest Vármegye Pedagógiai Szakszolgálat, bölcsőde, óvoda
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A bővített helyek száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi önkormányzatoknál meglévő információs tudásbázis, a célcsoport ismerete, a Tankerületeknél, és a Zala Megyei Pedagógiai Szakszolgálatnál meglévő szakmai tudás, anyagi erőforrások feletti diszponálás lehetősége.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	b) létszámnövekedés az általános iskolában , és magas az aránya a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI tanulóknak
Az együttműködési probléma részletei	A felzárkóztatás, fejlesztés tárgyi, szervezeti és humán feltételeinek, lehetőségeinek javítása. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkózási esélyeinek növelése, képességeik kibontakoztatása tanodai program fejlesztések révén.
Együttműködés megvalósítói	Helyi önkormányzat és az érintett tankerület.
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A bővített létszám
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi és nemzetiségi önkormányzatoknál meglévő információs tudásbázis, a célcsoport ismerete, a tankerületek, a Tanoda programokat működtető szervezeteknél meglévő szakmai tudás, és anyagi erőforrások feletti diszponálók

A SZÚT-ban beazonosított probléma	c) Tanulói teljesítmények, iskolai lemorzsolódás
Az együttműködési probléma részletei	Fejlesztőpedagógiai, gyógypedagógiai, logopédiai, korai fejlesztő szolgáltatási kapacitások bővítésének vizsgálata.
Együttműködés megvalósítói	érintett tankerület, Pest Vármegye Pedagógiai Szakszolgálat, oktatási intézmény
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A projektben e fejlesztő tevékenységekben résztvevők száma, tanulói teljesítmény javulása
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Humán erőforrás, a tanulók szemléletformálása, motiválása.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	d) Szakmai kompetenciák, végzettség hiánya , elérhető szakmai képzések szűk köre
Az együttműködési probléma részletei	A vármegye egyes járásaiban kifejezetten magas azoknak az aránya, akik semmilyen szakmai végzettséggel nem rendelkeznek. A szakképzések gyakran nem a piaci igényeknek megfelelő szakmákban, nem a piaci igényeknek megfelelő szakmai háttérrel nyújtva képeznek szakembereket.
Együttműködés megvalósítói	kereskedelmi és iparkamara ágazati készségtanácsok, szakképzési centrumok, felnőttképzők
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A projektben e terület szemléletformálási tevékenységekben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A kamaránál levő tudás, a szakképzési centrumokban levő tudás és képzési lehetőségek.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	e) Pedagógus hiány, előregedés és a korai fejlesztéshez szükséges pedagógusok hiánya
Az együttműködési probléma részletei	Túlterheltek a pedagógusok, alacsony a szakma presztízse és nincs elég új belépő a szakmába. Számukat a gyermekek létszáma határozza meg
Együttműködés megvalósítói	Tankerületek, Pest Vármegye Pedagógiai Szakszolgálat, oktatási intézmények.
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A szemléletformálási tevékenységben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Fiatalok számára motiváció a pedagógus szakma irányába, az idős színvonalas tanárok visszahívása

A SZÚT-ban beazonosított probléma	f) Oktatás, nevelés infrastrukturális elmaradottsága, Óvodákban a mozgásfejlesztéshez szükséges infrastruktúra, Iskolába jutás, iskolai ingázás
Az együttműködési probléma részletei	A nevelésben nagy szerepe van a korszerű körülményeknek az oktatási intézményekben. Fontos motivációs szempontból is, hogy milyen és mennyi utazás után jut el a gyermek az iskolába.
Együttműködés megvalósítói	Érintett önkormányzatok és a szállítást végző Volánbusz Zrt.
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A hiányt pótló intézkedésekről szóló tevékenységekben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A forrást biztosító

VII. Tématerület: **Szociális ellátás**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	a) Bölcsődei kapacitáshiány
Az együttműködési probléma részletei	A vármegye leszakadó térségeiben a települések nem rendelkeznek megfelelő anyagi háttérrel, hogy az intézményeket fenntartsák. Gyakran emiatt nem indultak a bölcsődei pályázatokon.
Együttműködés megvalósítói	Települési önkormányzatok, kormányzat
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Bölcsődei férőhely számának növekedése a szegény településeken
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A szegény települések részére eltérő konstrukcióval pályázati felhívás.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	b) Biztos Kezdet Gyerekházak kis száma Tanodák kis száma
Az együttműködési probléma részletei	Segítse a kisgyermeket nevelő nehéz helyzetben lévő családokat, fejlesztő foglalkozásokkal, tanácsadással. A gyerekházak programjának bővítésére volna szükség, mivel a nehéz helyzetben lévő szülők nem képesek igénybe venni a szolgáltatást, ha az nem lakóhelyükön, vagy annak közelében működik. A tanoda program is segíti a tanulói lemaradások csökkentését, a felzárkóztatást, A leszakadó járások közül csak a Dabasi járásban van.
Együttműködés megvalósítói	Segítő intézmények és szervezetek, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak.
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A gyerekházak és tanodák számának növekedése
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Segítő intézmények és szervezetek tudása, cégek támogató forrása

A SZÚT-ban beazonosított probléma	c) Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények humán erőforrás problémái
Az együttműködési probléma részletei	A szociális ellátórendszer hatékonyságának javítása érdekében a szociális szolgáltatásokhoz szakemberek számának növelése.
Együttműködés megvalósítói	Helyi önkormányzatok, Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Humán erőforrás számának növekedése a projektben résztvevők intézményeiben
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A helyi önkormányzatok rendelkeznek ellátásszervezői és működtetői tapasztalattal, költségvetési forrással, a szociális szolgáltatók rendelkeznek szakmai tudással.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	d) Fejlesztő foglalkoztatás alacsony volumene a fogyatékkal élők és megváltozott munkanélküliek esetében
Az együttműködési probléma részletei	Vannak azonban olyanok, akiknek az állapota nem teszi lehetővé a hagyományos foglalkoztatást. Számukra jelent lehetőséget a fejlesztő foglalkoztatás.
Együttműködés megvalósítói	Helyi Önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, szociális szolgáltatók,
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	szolgáltatásfejlesztések számának növekedése
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A helyi önkormányzatok rendelkeznek infrastruktúrával, helyismerettel, a szociális szolgáltatók, rendelkeznek szakmai tudással, ellátásszervezői és működtetői tapasztalattal.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	e) Tartós bentlakásos otthonok kapacitáshiánya Nappali ellátás kapacitásproblémái Elszigetelődés, elmagányosodás veszélye
Az együttműködési probléma részletei	A tartós bentlakásos otthonok esetében fontos lenne a kapacitások növelése, különösen az idősgondozás és fogyatékkal élők gondozása területén A Nappali ellátásban több ellátási típusban kapacitáshiány jelentkezik.
Együttműködés megvalósítói	Helyi önkormányzatok, nyugdíjas szervezetek, ifjúsági egyesületek, civil szervezetek
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Az időződésre felkészítő tevékenységben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	A helyi önkormányzatok rendelkeznek megfelelő infrastruktúrával, a nyugdíjas szervezetek ismerik a célcsoport szükségleteit, civilszervezetek pedig közösségi programszervező tapasztalatokkal rendelkeznek.

A SZÚT-ban beazonosított probléma	f) Házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
Az együttműködési probléma részletei	Az időskorúak számának emelkedése az időseknek nyújtott segítő szolgáltatások fejlesztését kívánja meg.
Együttműködés megvalósítói	Helyi önkormányzatok, civil szervezetek, cégek, nyugdíjas szervezetek
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Az adott célú tevékenységben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Gondosóra terjesztése és további eszközök kifejlesztése informatikai cégekkel

VIII. Tématerület. **Kultúra, közművelődés**

A SZÚT-ban beazonosított probléma	a) Könyvtári olvasók számának visszaesése Közművelődési intézmények látogatottságának alacsony színvonala
Az együttműködési probléma részletei	A könyvtári és kulturális intézmények a kultúra közvetítésében, és helyi identitás erősítésében a közösség építésében is szerepet játszanak
Együttműködés megvalósítói	Könyvtárak, közművelődési intézmények
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A szemléletformálási tevékenységben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Könyvtárak, közművelődési intézményeknél a tudás jelen van a módszerekben át kell venni a jó gyakorlatokat

A SZÚT-ban beazonosított probléma	b) Helyi identitás erősítése
Az együttműködési probléma részletei	összetartozást a helyi identitás megőrzését programok is segítsék, amelyben a helyi kulturális intézményeknek kulcsszerepük van
Együttműködés megvalósítói	Helyi önkormányzatok, civil szervezetek
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	Az identitás fejlesztését elősegítő tevékenységekben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi önkormányzatoknál meglévő tudás a célcsoport szükségleteiről,

A SZÚT-ban beazonosított probléma	c) Nemzetiségi kultúra megőrzése
Az együttműködési probléma részletei	. A nemzetiségi kultúra megőrzése különösen fontos, hiszen a közösségi összetartozás segítségével könnyebben legyőzhetőek a nehézségek, a kulturális sokszínűség pedig az eltérő nézőpontok megértésére, az alkalmazkodásra tanít.
Együttműködés megvalósítói	Nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek
Az együttműködés eredményességét mérő indikátorok	A kulturális tevékenységekben résztvevők száma
Az együttműködés megvalósításához rendelkezésre álló eszközök	Az érintett helyi önkormányzatoknál meglévő tudás a célcsoport szükségleteiről,

2.5. A VEP tervezésben résztvevők, javaslattevők, véleményezők

A TOP Plusz 3.1.3-23-as pályázati felhívás rendelkezései alapján – egyebek mellett a tervezés támogatására – meg kellett alakítani a **Vármegyei Felzárkózási Fórumot (Fórum), amely 2023. október 11-én alakult meg**. Létre kell hozni továbbá magát a Vármegyei Esélyteremtő Paktumot (VEP), amelyek fő tartalmi elemei a Szolgáltatási Út Térképen (SZÚT) alapuló együttműködések lesznek. Ezek az együttműködések a települések helyi szereplőinél részben rendelkezésre állnak. Az együttműködések alapjául szolgáló eszközök, szolgáltatások, intézmények felhasználásával megoldások adódnak a települési szinten jelentkező hiányok ellátására.

Vármegyei Felzárkózási Fórum létrehozása a partneri együttműködések szempontjából az egyik legfontosabb mérföldkő.

A Vármegyei Felzárkózási Fórum célja a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózását segítő vármegyei szintű egyeztetési, konzultációs rendszer működtetése.

A Fórum a vármegye településein élő hátrányos helyzetű csoportokat érintő szolgáltatáshiányokra vonatkozó megoldásokat keresi. Ennek keretében a települések szolgáltatáshiányára rámutatva segítik; a helyi, területi és ágazatközi együttműködések létrejöttét, erősítését és a tapasztalatcserét, illetve a megvalósítók közötti együttműködést.

A kooperációban érdekeltek, a szövetségek feltérképezése

Megvizsgálásra került, hogy a különböző érintettek milyen szoros kapcsolatban vannak egymással, mennyire képesek együttműködni, tudják-e használni egymás erőforrásait és a rendelkezésre álló lehetőségeit. Mindezeket ismerni szükséges ahhoz, hogy a megfelelő partnerséget lehessen kínálni és az megfelelő fogadtatásra leljen.

Az egyenkénti érdekek beazonosítása elengedhetetlen része az együttműködési rendszer kialakításának. A leendő partnerek számára is konkrétan meg kell fogalmazni, hogy milyen részérdekek érvényesülhetnek az együttműködések során. A rendelkezésre álló erőforrásokon túl vizsgálni kell a szakmai és döntéshozatali befolyásolási képesség kiterjedését is.

A beazonosítás eredménye, hogy az érintettek érdekeinek és befolyásának mértéke is értelmezhetővé és összevethetővé válik. Ennek segítségével a lehatárolást is el lehet végezni.

A partnerségeket, az együttműködések azonos szempontrendszer szerinti megállapodásba szükséges foglalni az összehasonlíthatóság és az átláthatóság érdekében.

A Fórumnak - a vármegyei főtevékenysége érintő részben – a projekt folyamatában véleményezési hatásköre van.

Vármegyei Felzárkózási Fórum létrehozásával és működtetésével kapcsolatos elvárások:

A pályázati felhívás alapján a Vármegyei Felzárkózási Fórum célja a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózását segítő vármegyei szintű egyeztetési, konzultációs rendszer működtetése, a vármegye településein élő hátrányos helyzetű csoportokat érintő szolgáltatáshiányokra vonatkozó megoldások keresése, ennek érdekében a települések helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódó feladatellátásának segítése; területi és ágazatközi együttműködések erősítése; tapasztalatcsere biztosítása a programokat megvalósítók között.

Feladata:

- Szolgáltatási Út Térkép és Vármegyei Esélyteremtő Paktum kidolgozása.
- Hátrányos helyzetű célcsoportonkénti tematikus ülések szervezése.
- Társadalmi felzárkózási szempontok érvényesítése a vármegyei stratégiai és fejlesztési dokumentumokban.

- A vármegyéhez tartozó önkormányzatok szolgáltatási hiányainak megoldására fejlesztési irányok, ajánlások, megoldások megfogalmazása a helyi önkormányzatok felé.
- A vármegyei szolgáltatáshiányok rendszer szintű anomáliáinak jelzése a helyi szolgáltatók felé.
- A jelen felhívás keretében megvalósításra kerülő TKR standard támogatási kérelmek megvalósításának nyomonkövetése, szakmai támogatása, szolgáltatáshiányok megoldásában koordináció ellátása a közszolgáltatást nyújtó intézmények felé.
- Ágazatközi információ-csere és együttműködés biztosítása.
- Munkacsoportok létrehozása és működtetése.

Ülések: 12 havonta minimum 2 db. A Fórum megtartása kötelező, a Fórumok javasolt létszáma minimum 20 fő, maximum 35 fő.

Fórumok tagjai:

- helyi önkormányzati szereplők
- vármegyei roma nemzetiségi önkormányzat képviselői
- helyi roma nemzetiségi önkormányzati képviselői
- vármegyében működő civil szervezetek, egyházak képviselői
- vármegyében működő közszolgáltató intézmények képviselői
- vármegyei gazdasági szereplők
- a vármegyei kormányhivatalok foglalkoztatási szakterülete és a népegészségügyi szakigazgatási szervek képviselője
- a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok képviselője
- Szakképzési Centrumok képviselője
- tankerületi központ képviselője
- vármegyei önkormányzat felhívás céljához kapcsolható bizottságainak vagy tématerületeinek képviselője (pl.: Egészségügyi és Szociális Bizottság, Kulturális Bizottság, Idősügyi Bizottság/referens, Ifjúságügyi Bizottság/referens)
- Vármegyei Kormányhivatal felhívás céljához kapcsolódó szervezeti egységei (pl.: Gyámügyi és Igazgatási Főosztálya)
- egyéb meghívottak (vármegyei szinten felmerülő feladatok szerint)

Állandó meghívottak:

- a terület Országgyűlési képviselői,
- a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság HEP osztályának vármegyei képviselője,
- a vármegyei terület fejlesztési és foglalkoztatási szakterületének képviselője,
- a vármegyében megvalósuló Felzárkózó Települések Program szakmai megvalósító munkatársai,
- központi államigazgatási szervek (a Fórum napirendje/tematikája szerint),
- Belügyminisztérium gondoskodáspolitikáért felelős szakterülete,
- Civil Közösségi Szolgáltató Központ képviselői,
- vármegyei rendőr főkapitányság képviselője,
- Fórum szervezését és koordinációs feladatait ellátó munkatársak.

Eseti meghívottak:

- a vármegyében futó felzárkózási, szociális, kulturális, egészségügyi és családjogi programok képviselői (a Fórum napirendje/tematikája szerint),
- egyéb, a fórum munkájához kapcsolódó személyek vagy szervezetek.

A Vármegyei Felzárkózási Fórum céljában, feladatában és összetételében az együttműködések meg tudja alapozni, tovább építeni és kiszélesíteni.

3. Szolgáltatási Út Térkép alapján azonosított problémakörök

Demográfia

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Agglomerációs gyűrű településeinek népességrobbanása	Az agglomeráció gyors népességnövekedése nyomást helyez az ellátórendszerre, illetve az újonnan beköltözők száma és eltérő életviteli szokásai belső feszültségeket generálnak, illetve a népességösszetétel megváltozásához vezetnek, valamint az urbanizáció következményeként a vidéki kisvárosok, települések elvesztik klasszikus jellegüket. Mindezek hatására a hagyományos települési közösségek felbomlanak, a beköltözők és a hosszú idő óta ott élők közötti konfliktushoz vezetnek. Mindezzel párhuzamosan a társas magány, illetve elmagányosodás veszélye is fenyegeti a lakosságot, annak ellenére, hogy létszámbeli növekedés tapasztalható. Az online kapcsolattartás térnyerésével a klasszikus civil közösségek létszáma csökken. Az eltérő szokások, preferenciák, elvárások a települések fejlődésének irányát megváltoztatják. A népességváltozás társadalmi, szociális hatásainak enyhítése alapvető feladat.	Érdi, Budakeszi, Pilisvörösvári, Szentendrei, Váci, Gödöllői, Vecsési, Gyáli, Szigetszentmiklósi	idősek, gyermekek és fiatalok, kisebbségek
Gyermeklétszámok hirtelen emelkedése	A gyermekek számának emelkedése nemcsak a nevelési és oktatási intézményi ellátás megszervezése területén jelent kihívást, szükséges megteremteni a gyermekek számára a tehetséggondozás hátterét, a megfelelő kulturális, kikapcsolódást segítő és tömegsport hátteret, a közösséghez tartozás lehetőségét. Kifejezetten azon településekre jellemző, ahol nem a lakóhelyükön elérhető köznevelési intézménybe járnak a gyerekek, hanem a gyermek iskola és óvoda választását a szülő munkavégzésének helye határozza meg. A gyermeklétszám emelkedése a nagycsaládosokat is kihívások elé állítja, mert egyrészt keresik a maguk közösségét, helyét, a lehetőségeiket, másrészt pedig sokan súlyos nyomással küzdenek a vállalt terhek/feladatok kezelése okán.	Pest megye (benne elsősorban az agglomerációs járások)	gyermekek és fiatalok, gyermeket nevelő családok
Előregedő települések számának növekedése	Pest vármegye népessége összességében növekszik, ezzel együtt számos olyan település van, amelyek népességcsökkenése nem állt meg, vagy népességük stagnál. A települések előregedését gyakran kíséri az időskori szegénység kialakulása, az ellátási hiányok kialakulása a fizetőképes kereslet miatt, a kulturális hagyományok, értékek elvesztése és az épített környezet leromlása. Ennek megállítása szükséges, de olyan módon, hogy ne menjen végbe az agglomerációhoz hasonló földrengésszerű változás, amely gyökeresen változtatja meg a településeket.	Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Ráckevei és Szentendrei, Szobi járások	idősek

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Nagyszámú idős nem jut megfelelő szociális és egészségügyi ellátáshoz	A várható élettartam emelkedésével országosan, de a vármegyében élő idősök száma is növekszik. A magukat nehezen ellátni tudó idősök számának emelkedése az egészségügyi, és a szociális ellátás számára kihívást jelent, hiszen több településen hiányoznak, vagy az egészségügyi problémákkal küzdő idősök számára nehezen elérhetőek a releváns szolgáltatások.	Pest vármegye	idősök, nők
Növekvő létszámú - leszakadó - roma népesség	A hátrányos helyzetű (sokszor mélyszegénységből kiszakadni nem tudó) roma kisebbség növekvő lélekszáma több megyei településen is problémát jelent, mind társadalmi beilleszkedési, mind ellátórendszer terhelő problémák miatt. Vannak települések, ahol hiányos a romákat segítő intézményrendszer, a kisebbségi létet segítő, kultúra megőrzését támogató szervezetek, mindezek mellett kevés a romák munkaerőpiaci integrációját, a tehetséggondozást, kompetenciafejlesztést, a nehéz élethelyzetek, krízisek kezelését segítő program is.	Pest vármegye	nemzeti kisebbségek

Foglalkoztatás, munkanélküliség, kompetenciák

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Alacsony iskolázottság, kompetencia hiányok	Az iskolázottság hiánya nehezíti a munkaerőpiaci elhelyezkedést, közvetlenül járul hozzá a szegénység újratermelődéséhez. Az iskolázottság javulása folyamatos, ám a felsorolt járásokban a szegénység, a szociális környezet rontják a gyerekek iskolai esélyeit.	Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Gödöllői, Nagykőrösi, Nagykátai, Monori, Gyáli, Ráckevei, Szobi járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek
Egyes térségekben az országosnál magasabb munkanélküliség	A vármegye nagyobb részén nem jelent problémát a munkanélküliség (komolyabb gondot okoz a munkaerő-hiány), azonban néhány járásban az országosnál magasabb a munkanélküliség, amely az alacsony iskolázottsággal, kompetencia hiánnyal, illetve a munkaerőpiacra nehezen visszavezethető népességgel lehet összefüggésben. Ennek kiemelt szegmense a nyugdíjkorhatárhoz közelítő tartósan munkanélküliek csoportja.	Aszódi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek
Atipikus, rugalmas foglalkoztatási formák alacsony aránya	A részmunkaidős, a távmunkában, vagy egyéb módon történő foglalkoztatás egyre elterjedtebbé válik, azonban még mindig vannak ágazatok és térségek, ahol ezek alkalmazása nem jellemző, a relatív alacsony aránya továbbra is problémát jelent. A gyermeket nevelők számára ezen foglalkoztatási formák segítenek az otthoni nevelésben, a gyermekek gondozásában. Ennek hiánya jelentős többlet terhet ró a nevelési intézményekre.	Pest vármegye	nők
Megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők foglalkoztatása	A megváltozott munkaképességűek és a fogyatékkal élők nehezen jutnak munkához, sokszor a kompetencia és a képzettségük hiánya miatt is.	Pest vármegye - főleg a hátrányos helyzetű térségekben	Fogyatékkal élők
Digitális kompetenciák hiánya	A lakosság digitális kompetenciái (a digitális eszközök használata) nemzetközi összehasonlításban továbbra is alacsonyak, különösen a szegénységben élők, a romák, illetve az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint az idősebb munkavállalók körében.	Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Monori, Gyáli, Ráckevei, Szobi járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák

Szegénység

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Szegénység	A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya a vármegyében 14,6% volt 2020-ban, ami nagyjából 200 ezer embert jelentett. A még mindig magas abszolút létszám magában hordozza a szegénység növekedésének, újratermelődésének kockázatát (és az ezzel járó problémákat), mivel az intézményrendszer azokban a járásokban, településeken nem elég fejlett, illetve erőforrás hiányos, ahol ezeket a hatásokat ellensúlyozni kellene.	Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Monori, Ráckevei, Szobi járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok
Közbiztonság, droghasználati problémák	A szegregáció, az alacsony iskolázottság, a szegénység, az otthoni nem megfelelő szociális körülmények, illetve a munkanélküliség olyan tényezők, amelyek a bűncselekmények elkövetéséhez motivációs tényezőként járulhatnak hozzá. A droghasználat elsősorban a fiatalokat veszélyezteti, de különösen a szegényebb településeken, a szegregátumokban már a középkorúakat is érinti. Fontos a szemléletformálás, a problémák monitorozása.	Pest vármegye	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok

Lakás, lakhatás, infrastruktúra közlekedés

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Lakások nem megfelelő műszaki állapota, épített környezet nem megfelelő minősége	A lakhatás minősége hozzájárul az életminőséghez, de egyúttal a szegénység kialakulásához és újratermelődéséhez. Az emelkedő energiaárak főleg a szegények, vagy szegénységgel veszélyeztetettek számára jelentik a legnagyobb veszélyt, hiszen alkalmazkodóképességük kisebb. A növekvő energiaárak, az infláció éppen az ő jövedelmeiket csapolja leginkább. Ráadásul az esetükben a megújuló energiaforrásokra való átállás, vagy az energiafogyasztás csökkentése (szigetelés, energiahatékony háztartási készülékek) nehezen megoldható, hiszen ezek mindegyike jelentős beruházást igényelnek. A problémát növeli, hogy a lakosság energiatudatossága is alacsony szintű.	Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Váci, Monori, Ráckevei, Szobi járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok
Lakhatás biztosítása, lakáshoz jutás	A vármegyében az átlagkereset figyelembe véve 2022-ben átlagosan 12,3 évet kellett spórolni egy lakás megvásárlásához, ami - a fővárost leszámítva - a magyar megyék között a legmagasabb érték. A bérlakások száma alacsony, ezen belül is ritka, hogy az önkormányzati bérlakásokat tartsanak fenn. A piaci bérleti díjak a főváros után Pest megyében a legmagasabbak, az önkormányzati bérlakásoké pedig az országban a legmagasabbak, bár itt a különbségek kisebbek.	Pest vármegye	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek
Ivóvízminőség, ivóvízhiány	A lakosság és különösen a kisgyermeket nevelők és várandós anyák számára elengedhetetlenül fontos az egészséges ivóvízhez való hozzáférés, amely alapvető lakossági szolgáltatás és gazdasági telepítő tényező is egyúttal.	Pest vármegye	nők, gyermekek és fiatalok
Szegregáció	A vármegyében a felmérések szerint viszonylag kevés szegregátum van, ugyanakkor a szegregálódás önmagában olyan folyamat, amelynek megállítása minden érintett település számára kiemelkedő fontosságú.	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok
Mobilitás hiánya	Bár a vármegye lakossága meglehetősen jól motorizált, országos összehasonlításban sűrű az út és vasúthálózat, mégis egyes térségekben a mobilitás nem megfelelő (elérési idő, járatsűrűség), ami akadályozza a főváros közelségéből adódó kedvező hatások érvényesülését. Egyes települések kifejezetten periférikus helyzetűek közlekedés szempontjából.	Szobi, Dabasi, Nagykőrösi, Aszódi, Pilisvörösvári, Szentendrei járások egyes települései	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok

Egészségügy, egészséges életmód

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Orvoshiány, szakszemélyzet, védőnők hiánya, elöregedése, nem megfelelő eszközellátása	<p>A vármegyében összesen 51 tartósan betöltetlen háziiorvosi álláshely van, ami országosan relatíve jó mutató. Van azonban olyan település, ahol már egy évtizede nem találnak háziiorvost. A háziiorvosi szolgálatot ugyan megoldják helyettesítésben, de ez közel sem nyújtja ugyanazt a szolgáltatási minőséget. A háziiorvosok elöregedése pedig a probléma növekedésével fenyeget.</p> <p>Gondot okoz az iskolaorvosok és védőnők hiánya is.</p> <p>A szakorvoshiány is növekszik, ezáltal folyamatosan szűkül az egészségügyi szakellátáshoz való hozzáférés lehetősége (egyre többet kell várni és egyre messzebb kell utazni a megfelelő szakellátás érdekében).</p> <p>Az alternatív (fizetős) ellátások az alacsony jövedelműek részére nem elérhetőek.</p>	Nagykátai, Ceglédi, Dabasi, Nagykőrösi, Szobi járások különösen, de egész Pest megye	idősek, gyermekek és fiatalok, különösen az alacsony jövedelmű és hátrányos helyzetű személyek
A népesség egészségtudatossága, annak hiánya	<p>A dohányzás, az alkohol fogyasztás mérséklése társadalmi és egészségügyi szempontból is fontos kérdés, ahogyan a nem megfelelő táplálkozás is jellemző a lakosság körében.</p> <p>Az egészségtudatos magatartással összhangjában számos probléma súlya csökkenthető.</p> <p>Különös figyelmet kell fordítani azokra, akik szegénységben élnek, vagy szegénység által veszélyeztetettek, hiszen az esetükben különösen nagy a szenvedélybetegségek kialakulásának kockázata, a túlzott dohány, drog és alkoholfogyasztás.</p> <p>Sajnos, az elhízás is nagyobb mértékben érinti a kisebb jövedelműeket, alacsony végzettségűeket.</p>	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák
A lakosság egészségi állapota	<p>A friss statisztikai adatok alapján Pest vármegyében a népesség egészségesen várható élettartama az országosnál alacsonyabb, a férfiak esetében az országos érték körül alakul, a nőknél ellenben annál jelentősen alacsonyabb. A leggyakoribb halálokok között a vármegyében is a daganatos és keringési rendszeri betegségei állnak az élen.</p> <p>A szűrővizsgálatok fontossága kiemelt, az országosan egységesen működő, valamint a helyben szervezett rendszeres szűrési programokon történő részvétellel az egyén élettartama meghosszabbítható, a súlyos betegségek időben történő felismerésével a gyógyulás valószínűsége növelhető.</p>	Pest vármegye, de kiemelten az Aszódi, Ceglédi, Gyáli, Monori, Ráckevei, Szobi járások	nők, szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák
Egészségügyi infrastruktúra minősége	<p>Az utóbbi évek kormányzati beavatkozásainak köszönhetően jelentős számban épültek egészségházak a vármegyében, ugyanakkor az önkormányzati tulajdonú épületeknek még mindig jelentős része rossz állapotú. Az önkormányzatok tulajdonában álló egészségügyi célt szolgáló épületeknek 45%-a felújításra szorul. Az épületek 1%-a sajnos már nem újítható fel gazdaságosan, így esetükben a kiváltásról kellene minél hamarabb gondoskodni.</p>	Pest vármegye	idősek, gyermekek és fiatalok, mindenki

Oktatás, nevelés, képzés

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Óvodai férőhelyhiány	Az óvodák esetében a népességnövekedés jelentős nyomást gyakorolt az intézményrendszerre. Ennek a hatásait sikerült enyhíteni kormányzati beavatkozással és szerepvállalással, de még mindig vannak olyan települések, ahol további bővítésre, vagy új intézmény építésére volna szükség a fenntarthatóság figyelembe vétele mellett.	Pest vármegye - elsősorban agglomerációs járások	gyermekek és fiatalok
Óvodákban a mozgásfejlesztéshez szükséges infrastruktúra, és a korai fejlesztéshez szükséges pedagógusok hiánya	Sajnos nem minden óvoda rendelkezik a gyermekek mozgásfejlesztéséhez szükséges infrastruktúrával. A felsorolt járásokban az óvodák felében sem tornaszoba, sem tornaterem nincs. A fejlesztő pedagógia fejlődésével számos módszert alakítottak ki, amelynek segítségével jelentősen csökkenthető a gyermekek fejlődési lemaradása, segít az iskolaérettség elérésében. A fejlesztő pedagógusok száma azonban még mindig alacsony, különösen azokban a térségekben, ahol a szociális körülmények miatt a gyerekek kiemelt gondoskodásra szorulnak.	Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Szobi járások	gyermekek és fiatalok
Létszámnövekedés az általános iskolákban	A korábban a bölcsődei és óvodai ellátásban megjelenő létszámnövekedés mára az általános iskolákban is meglátszik, ami az osztálylétszámok növekedésében érhető tetten. Az iskolák infrastruktúrája jóval nagyobb demográfiai nyomást is képes elviselni így csak az agglomerációban van szükség a kapacitások bővítésére. Az osztálylétszámok növekedése azokban az iskolákban jelent kihívást, ahol sok az HH, vagy SNI tanuló aránya. Ezekben a pedagógusoknak nagyobb figyelmet kell fordítani az egyéni fejlesztésre.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalok
Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI tanulók magas aránya	A jelenség kiemelten csak néhány iskolát érint, de ezekben az intézményekben olyan magas az érintett gyermekek aránya, hogy az már szegregált iskolai helyzetet idéz elő. Ezen iskolák számára kulcsfontosságú lenne a pedagógusok kiemelt segítése, a felzárkóztatás, fejlesztés tárgyi, szervezeti és humán – különösen gyógypedagógusok terén - feltételeinek javítása.	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok
Iskolai lemorzsolódás	Sajnos, nemzetközi összehasonlításban viszonylag magas az iskolai lemorzsolódás. Problémát jelent, hogy a hátrányos helyzetből érkező, rossz szociális helyzetű gyermekek közül sokan már szakmát sem szereznek. A szakma, az érettségi és főképpen az írás olvasás képességének hiánya jelentősen rontja az elhelyezkedési esélyeiket, így járulva hozzá a szegénység generációk közötti átörökléséhez.	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok
Oktatás, nevelés infrastrukturális elmaradottsága	A vármegye önkormányzati tulajdonban lévő oktatási intézményeinek több mint fele felújításra szorul. Ezek 1%-a gazdaságosan már nem korszerűsíthető, kiváltásuk szükséges. Az épületállomány 43%-a már részleges felújítással is az oktatáshoz szükséges színvonalra javítható, míg 6,8% esetében csak a teljes felújítás lenne megoldás. A megfelelő tárgyi feltételek nélkül nem lehet versenyképes a vármegye oktatása.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalok

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Iskolába jutás, iskolai ingázás	A gyermekek jelentős része ingázni kényszerül lakóhelye és az iskola között. Az ingázás egyes települések esetében már az általános iskolában is elkerülhetetlen, később a középiskolák esetében még gyakoribb. Középiskolai kollégiumi férőhely kevés, vagy nincs is kollégiuma az adott intézménynek. Az ingázás jelentős anyagi teherrel jár, ráadásul megterhelő a gyermek, a család számára.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalok
Tanulói teljesítmények	A vármegyében a tanulói mérések alapján a gyermekek az országos átlagnál jobban teljesítettek. Az ország 100 legjobb gimnáziumából 9 a vármegyében található (az agglomerációs településeken). Az iskolai teljesítményméréseken a lemaradó térségek tanulói már közel sem teljesítenek ilyen jól.	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	gyermekek és fiatalok
Pedagógus hiány, elöregedés	A vármegyében különösen erősen jelentkezik a pedagógushiány bizonyos szakokon. A természettudományos területeken oktatók esetében nagy a versenyszféra elszívó hatása, hiszen a végzetek tudása könnyen konvertálható a piac elvárásaihoz. A vármegyében az országosnál fiatalosabb a pedagógusok korösszetétele, de a korszerkezet továbbra is elöregedő struktúrát mutat. A pedagógushiánnyal, elöregedéssel részben összefügg a „burn out”, azaz a kiégés is, amely a túlterheltséggel párhuzamosan egyre több pedagógust veszélyeztet.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalok
Szakmai kompetenciák, végzettség hiánya	A vármegye egyes járásaiban kifejezetten magas azoknak az aránya, akik semmilyen szakmai végzettséggel nem rendelkeznek, vagy elavult a szakmai képzettségük és nem fejlesztették ezért a felnőttképzés megerősítésére is szükség van. Az ő munkaerő piaci integrációjuknak az alapfeltétele a foglalkoztatók elvárásainak megfelelő szakmai kompetenciák megszerzése. Különösen fontos ez a nők számára, hiszen a férfiak számára nyitva állnak képzettséget nem igénylő fizikai munkák, addig a nők végzettség hiányában nehezebben tudnak elhelyezkedni.	Aszódi, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	nők, szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák
Elérhető szakmai képzések szűk köre	A vármegyében három szakképzési centrum működik, amelyek fogadják a vármegye szakmát tanulni igyekvő diákjait. A szakképzések azonban gyakran nem a piaci igényeknek megfelelő szakmákban, illetve nem a piaci igényeknek megfelelő szakmai háttérrel nyújtva képeznek szakembereket. A piaci igények és a szakképzés összehangolása továbbra is feladat, a nappali és a felnőttképzés területén is.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalok

Szociális ellátás

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Bölcsődei kapacitáshiány	Az elmúlt évek bölcsődefejlesztései jelentős eredményeket ért el (számottevően emelkedett a férőhelyek száma), azonban a vármegye leszakadó térségeiben a települések nem rendelkeznek megfelelő anyagi háttérrel, hogy az intézményeket fenntartsák. Gyakran emiatt nem indultak a bölcsődei pályázatokon. Ez a vármegye kevésbé fejlett járásaiban okoz kapacitáshiányt.	Aszódai, Ceglédi, Dabasi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Monori járások	nők, szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok
Biztos Kezdet Gyerekházak kis száma	A Biztos Kezdet Gyerekházak célja, hogy segítse a kisgyermeket nevelő nehéz helyzetben lévő családokat, fejlesztő foglalkozásokkal, tanácsadással. Az intézményi program sikeres, azonban sok olyan kifejezetten rossz helyzetű település van Pest vármegyében, amely nem volt képes a programba bekapcsolódni. A jelenlegi gyerekházak programjának bővítésére volna szükség, mivel az igazán nehéz helyzetben lévő szülők nem képesek igénybe venni a szolgáltatást, ha az nem lakóhelyükön, vagy annak közvetlen közelében működik.	Nagykátai, Aszódai, Ceglédi, Nagykőrösi járások	nők, szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok
Tanodák kis száma	A tanoda program is modern megközelítéssel segíti a tanulói lemaradások csökkentését, a felzárkóztatást. Azonban a jelenleg működő tanodák közül a leszakadó járások közül mindössze egyben (Dabasi járás) működik, a többi tanodát olyan járásokban működtetik, ahol ugyan valóban jelentős számú rászoruló él, ugyanakkor a települések vagy környezetük megfelelő gazdasági erővel rendelkezik így könnyebben képesek a tanoda program végrehajtásához szükséges erőforrásokat biztosítani. Fontos lenne, hogy a program a fejlesztendő járásokba is eljusson.	Nagykátai, Aszódai, Ceglédi, Ráckevei, Nagykőrösi járások	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, gyermekek és fiatalok
Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények erőforrás problémái	A szociális szférában is jelentkezik a szakemberhiány. A szociális szférában tevékenykedő szakemberek számára komoly kihívás, hogy a rászorulókkal bizalmi kapcsolatot építsenek ki, ezért ebben a szférában különösen fontos az állandó jelenlét, a hosszabb távon stabil humán erőforrás háttér. A szféra jelenleg kapacitás gondokkal küzd, amely a programok, indítását sokszor korlátozza, végrehajtását nehezíti. Különösen a szociális alapellátások teljes körű biztosítására lenne szükség, a szakellátásba kerülés megelőzésével.	Pest vármegye	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok
Fejlesztő foglalkoztatás alacsony volumene	Az állam komoly lépéseket tett a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának növelése érdekében. A pénzügyi ösztönzőkkel valóban sikerült a vállalkozásokat segíteni abban, hogy megváltozott munkaképességű munkavállalókat alkalmazzanak. Vannak azonban olyanok, akiknek az állapota nem teszi lehetővé a hagyományos foglalkoztatást. Számukra jelent lehetőséget a fejlesztő foglalkoztatás. Azonban a több mint 1,3 millió fős vármegyében mindössze 6 telephelyen 127 embert	Pest vármegye	fogyatékkal élők

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
	foglalkoztattak ilyen módon. (Összevetésként Békés és Veszprém vármegyékben több mint kétszer ennyit.)		
Tartós bentlakásos otthonok kapacitáshiánya	A vármegyében a tartós bentlakásos otthonok férőhely-kihasználtsága alacsonyabb az országos értéknél, azonban így is egy két kivételtől eltekintve teljes, vagy közel teljes kihasználtsággal működnek ezek az intézmények. Fontos lenne ezen a téren a kapacitások növelése, különösen az idősgondozás és fogyatékosok, pszichiátriai betegek gondozása területén.	Pest vármegye	fogyatékkal élők, idősek
Házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Az időskorúak számának emelkedése rövid, közép és hosszú távon is az időseknek nyújtott segítő szolgáltatások fejlesztését kívánja meg.	Pest vármegye	időskorúak, nők
Nappali ellátás kapacitásproblémái	Hasonlóan a tartós bentlakásos otthonokhoz a nappali ellátásban is kedvezőbbek a kihasználtsági adatok, mint országosan, de itt is több ellátási típusban kapacitáshiány jelentkezik. A nappali ellátások kapacitás bővítése is kívánatos volna.	Pest vármegye	fogyatékkal élők, idősek

Kultúra, közművelődés

Probléma	Probléma leírása	Érintett járások	Veszélyeztetett társadalmi csoportok
Könyvtári olvasók számának visszaesése	A COVID megjelenése óta folyamatosan és nagy mértékben esett vissza a regisztrált olvasók száma a vármegye könyvtáraiban. A folyamatot szükséges lenne megfordítani, mivel a kultúrához való hozzáférés legfontosabb és legközvetlenebb elemét jelentik a könyvtárak.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalkorúak, idősek
Közművelődési intézmények látogatottságának alacsony színvonala	Pest vármegyében és különösen a vármegye leszakadó járásaiban a közművelődési intézmények látogatottsága kiemelkedően alacsony. Ezek az intézmények nemcsak a kultúra közvetítésében, hanem a helyi identitás erősítésében, illetve a közösség építésében is szerepet játszanak. A jól működő közművelődési intézmények segíthetik akár a szociális projektek megvalósítását is.	Pest vármegye	gyermekek és fiatalkorúak, idősek
Helyi identitás erodálódása, a közösséghez tartozás megélésének elvesztése, helyi értékek degradálódása	A közösséghez tartozás megkönnyíti az egyéni adaptációt, a nehézségek kezelését. Azonban a helyi közösségek a jelentős belső népesség mozgás, a beköltözések hatására felbomlóban vannak, ezért különösen fontos, hogy az összetartozást a helyi identitás megőrzését programok is segítsék, amelyben a helyi kulturális intézményeknek kulcsszerepük van.	Pest vármegye	Helyi lakosság egésze - azonban a szegényeket, szegénységgel veszélyeztetetteket és romákat jobban érinti a közösségi kapcsolódások meglazulása
Nemzetiségi kultúra megőrzésének gyengülése	Pest vármegye nemzetiségi összetétele szerencsére nagyon sokszínű, területén német anyanyelvűek, szlovákok, szerbek, romák élnek nagyobb arányban. A nemzetiségi kultúra megőrzése különösen fontos, hiszen a közösségi összetartozás település-szinten is érvényesülő kohéziós erő, illetve a kulturális sokszínűség segíti az eltérő nézőpontok megértését, az alkalmazkodásra tanít. Ennek a sokszínűségnek a megőrzése a vármegye egészében fontos feladat.	Pest vármegye	nemzeti kisebbségek, romák

4. Célrendszer meghatározása

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum célrendszere a Szolgáltatási Út Térképek által feltárt vármegyei **szolgáltatáshiányokra ad választ, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés erősítését célozva**. Holisztikus cél a **társadalmi megújulás**, mely a Pest Vármegye Területfejlesztési koncepcióban is kiemelt, átfogó cél: testben és lélekben egészséges, együttműködő egyének és közösségek éljenek a vármegyében. Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, ehhez magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatások, és az azokhoz való egyenlő hozzáférés szükséges. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, vagy valamilyen betegség, fogyatékoság mellett megfelelő ellátásban részesülnek, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.

A célrendszer olyan **általános esélyteremtést előmozdító célokra** fókuszál, amelyek összhangban vannak a SZÚT-ban meghatározott problémákkal, azok megoldását célozzák. A célok meghatározásánál figyelembe vettük a szakpolitikai fejlesztési célokat, az ezekhez való kapcsolódás, illeszkedés is bemutatásra kerül.

A célrendszer úgy került kialakításra, hogy biztosítva legyen az **összhang a települések helyi esélyegyenlőségi programjaival (HEP), illetve a Terület- és településfejlesztési Operatív Program Plusz és az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP Plusz) beavatkozási logikájával**.

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum kapcsán a következő **fő stratégiai célok (SC)** fogalmazhatók meg:

1. A szociális biztonság erősítése
2. Társadalmi kohézió, a közösségek megújítása, identitás erősítése
3. Munkaerőpiaci integráció erősítése, a foglalkoztatottság javítása
4. Egészséges társadalom
5. Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés és képzési rendszer feltételeinek kialakítása
6. A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez

Horizontális célként (HC) fogalmazható meg:

1. A partnerség, együttműködés erősítése
2. Szemléletformálás

4.1. Részcélok meghatározása

SC1: A szociális biztonság erősítése

A szociális biztonság van egy abszolút szintje, amely azt feltételezi, hogy a társadalom minden tagja részesülhet az alapvető fogyasztási javakban. Minden egyén segítségre jogosult azokban az élethelyzetekben, amelyekben önhibáján kívül nem képes egyedül boldogulni, különösen betegség, öregség, rokkantság, árvaság, özvegység, munkanélküliség, hajléktalanság vagy más súlyos körülmény esetén. Elsődlegesen szükséges az egyének saját erőforrásainak növelése annak érdekében, hogy a vármegye valamennyi lakosa számára elérhető legyen legalább a minimálisan megkövetelt életforma, az abszolút szociális biztonság.

A szociális biztonság eléréséhez ugyanakkor egy szilárd alapokon nyugvó alapellátási rendszer szükséges. Ennek a rendszernek a lakókörnyezetben elérhetőnek és valamennyi településen kiegyenlítően erősnek kell lennie és a megelőzésen kell alapulni. A megelőzésnek kiemelt szerepe van a gyermekvédelmi területen, ahol fontos, hogy a gyermekek veszélyeztetett helyzete családjukon belül kezelhető, megszüntethető legyen és csak a legszükségesebb esetben kerüljön sor a szakellátásba történő beutalásra.

Szükséges ugyanakkor a gyermekvédelmi szakellátó rendszer gondozási helyeinek fejlesztése is. Hosszú évek óta megoldatlan az ideiglenes hatályú elhelyezést igénylő gyermekek számára a legmegfelelőbb gondozási hely kiválasztása; jelenlegi az ellátórendszer többnyire kényszermegoldásokat kénytelen alkalmazni, amely nem szolgálja a gyermekek érdekeit. Ugyanez a helyzet a speciális ellátást igénylő gyermekeknél, sok esetben nem állnak rendelkezésre a férőhelyek a szükséges mértékben, az elhelyezésért felelős szervezetek azonban nincs mérlegelési lehetőségük, mindenképpen találniuk kell gondozási helyet a gyermekeknek, ezen a területen is maradnak tehát a kényszerű, átmeneti, gyakran az előírásoknak nem megfelelő megoldások. A kamaszkorosztály kiugróan magas beáramlása az ellátórendszerbe szintén állandósult problémának tekinthető.

A szociális ellátórendszer egyik legsúlyosabb hiányossága, hogy a pszichiátriai betegek ellátására nem áll rendelkezésre elegendő férőhely, nem biztosítottak a személyi és tárgyi feltételek. Férőhely hiányában gyakorlatilag nincs megoldás az ilyen ellátást igénylők helyzetének megoldására, ez a helyzet rendkívüli mértékben súlyosbíthatja egyes családok helyzetét.

Szükséges lépéseket tenni a lakhatás biztonságának megőrzése érdekében is, olyan állami, egyházi, civil, vagy települési ellátórendszer kiépítésével, amely segít az átmenetileg, vagy tartósan nehéz helyzetbe került családok, vagy egyedülálló személyek lakhatási problémáinak enyhítésében, az otthon elvesztésével járó krízishelyzetek megoldásában, ezen személyek, vagy családok átmeneti, vagy tartós elhelyezésében, segítésében.

A lakhatási feltételek javításának hiányát hidalják át a népkonyhák és a nappali melegedők. Ezek befogadóképességének növelése ugyanakkor elengedhetetlen. A hajléktalanokat célzó szakellátások tekintetében a civilszféra jelenlétének köszönhetően javultak a feltételek, de még mindig sokan kimaradnak belőle a területi egyenlőtlenségek és a férőhelyhiány miatt. Növekvő népességű nagyvárosi agglomerációs térségként a megyét is érinti ez a probléma.

A szociális szakellátás területén jelentős a civilszféra szerepvállalása, amely a rengeteg pozitívum mellett sajnálatos negatív következményekkel is jár. A gyakorlatban nem ritka jelenség, hogy működési engedély hiányában nyitja meg a kapuit az intézmény, vagy nem tudja folyamatosan előteremteni a

fenntartásához szükséges költségeket és emiatt be kell zárnia. A példaként említett esetekben az állam, mint ellátásra végső soron kötelezett kénytelen átvállalni a feladatokat. Megfelelő társadalmi támogatottság nélkül azonban az állami intézményrendszer nem képes betölteni a szerepét. Szükség van a civilszféra és az egyházi intézmények jelenlétére, és támogató együttműködésére.

Az állami és a nem állami fenntartásban lévő intézményekben ugyanakkor jelentős különbségek alakulhatnak ki a személyi és tárgyi feltételek biztosításában is, sokszor a nem állami fenntartók javára, ezen különbségek mérséklése indokolt a kiegyenlített színvonalú ellátás érdekében. A munkaerő elvándorlása, amelynek elsődleges oka a közsférában is alacsonynak számító bérjövdelem, tovább nehezíti a személyi feltételek biztosítását.

A családi élettel és a gyermekneveléssel kapcsolatban számos kérdés merül fel a családok életében. A családi élet sokszínűsége miatt nem központosítható az információnyújtás, az ügyintézés, és éppen ez teszi lehetővé, hogy a több különböző típusú tanácsadás megférjen egymás mellett, sőt kiegészítse egymás munkáját. Míg a jogsegélyszolgálatot leginkább civil szervezetek, szakszervezetek, önkéntesek látják el, addig a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokon keresztül az állam nyújt segítséget a családoknak. Különösen nagy segítségre van szüksége a családoknak akkor, ha sérült gyermek érkezik a családba. A családot ért nagyobb erőfeszítések mellett számos speciális ismeretre is szükség van, melyekről nehéz információt szerezni.

Részcélok

- Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése;
- Erősebb, egyenletesebb színvonalú alapellátás biztosítása;
- Hajléktalan személyek ellátásának biztosítása;
- A szociális szakellátás intézményeinek fejlesztése;
- A gyermekvédelmi szakellátó rendszer gondozási helyeinek fejlesztése;
- Családi életre nevelés, családi közösségek megerősítése, folyamatos segítségnyújtás, tanácsadás a családi élettel kapcsolatos kérdésekben.

SC2: Társadalmi kohézió, a közösségek megújítása, identitás erősítése

A társadalmi kohézió célja a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, és integrálása a közösség, valamint a tágabban értelmezett értékteremtés világába, illetve az esélyegyenlőség megteremtése, a társadalmi mobilitás erősítése, a társadalmi felelősségvállalás erősítése. A társadalmi kohézió erősítése, az egymás iránti felelősségvállalás a szociális segítségnyújtás, a társadalmi különbségek csökkentése, az esélyegyenlőség javítása együttesen szükséges egy egészséges, és boldog társadalom kialakulásához. Integrált társadalomról akkor beszélhetünk, ha a tagjai magas szintű együttműködésre képesek. Ennek megteremtése hosszú folyamat, de ennek eredményeképpen a létbiztonság jelentősen javul, a társadalmi biztonsági háló képes kivédeni az egyéni krízishelyzetek negatív hatásait.

A közösségek szerepének gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése ugyanis az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a vármegye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása a vármegye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A közösségek belső kohéziójának erősítése is cél, a közösségi élet tereinek megteremtésével, a társadalmi segítségnyújtás kereteinek fejlesztésével. A közösségek erősítésére, a közösségi értékek középpontba helyezésére, az együttműködésekre, azok építésére, azok intézményesítésére kell nagyobb hangsúlyt fektetni. Az együttműködések nagyban javíthatják a szociális biztonság megerősítését is. Az egyén megújulásának része a saját maga iránt való növekvő igényesség, saját maga tudásának és képességeinek fejlesztése. Ehhez szükséges az egész életen át tartó tanulás, a felnőttképzés, a duális, az informális és nem formális képzés fejlesztése a korszerű gyakorlati tudás és versenyképes munkavállalói készségek, kompetenciák érdekében és általában a humántőke fejlesztésének a támogatása.

Kiemelten fontos feladat a fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára nyújtott szolgáltatások megfelelő színvonalának biztosítása, valamint a társadalmi befogadás biztosítása, és integrációjuk segítése.

Fontos a kultúra ápolása, a lakóhelyi közösségekben a hagyományok megőrzése. Az oktatási rendszer és a közösségi művelődés a társas együttműködési készség fejlesztésével járulhat hozzá az az identitás erősítéséhez. A kulturális intézmények az infrastruktúrájukkal, szolgáltatásukkal, az informális és a nem formális tanulási alkalmakkal és humán erőforrásokkal jelentős mértékben hozzájárulnak a területi és szociokulturális, valamint az öröklött családi hátrányok leküzdéséhez.

A helyi identitás fejlesztésében kulcsszerepet kell kapniuk az ifjúsági csoportoknak. A lokálpatriotizmus, a társadalmi felelősségvállalás, a helyi közösségekbe való integrálódás és a helyi közösségekért való tenni akarás kialakítása érdekében kiemelten fontosak az ifjúság számára, mint célközönség számára szervezett programok.

A civilszféra és az egyházi fenntartók jelenleg is nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a szociális és gyermekvédelmi ellátások területén, még kiterjedtebb szerepvállalásukkal tovább csökkenthető az egyes ellátáshiányos területeken, és településeken kialakuló szakadék, amely az állami ellátások elérhetősége és az önerőből történő boldogulás között található.

Részcélok

- Társadalmi kohézió és a közösségfejlesztés elősegítése különböző programok szervezése által;
- Helyi identitás erősítése, az ifjúság szerepének erősítése;
- Fogyatékos személyek társadalmi integrációja;
- Generációs kihívások – aktív időskor, pályakezdő munkanélküliség – kezelése; a közösség alapú innováció ösztönzése, stratégiai partnerségek kialakítása;
- A kultúra fejlesztése, a kulturális szolgáltatásokhoz és a közművelődés lehetőségeihez, a kulturális javakhoz és értékekhez való hozzáférés támogatása, a kulturális szolgáltatások fejlesztése, a területi különbségek csökkentése;
- Együttműködések erősítése, a civil szféra, a nemzetiségi önkormányzatok és az egyházak szerepének megerősítése.

Rendkívül fontos, hogy mind a felsőfokú-, mind a szakmai képzésből kikerülő fiatalok a piac igényeinek és elvárásainak megfelelő végzettséggel és szaktudással rendelkezzenek, hiszen ellenkező esetben a pályakezdő munkanélküliek táborát növelik. Bármennyire nehéz is előre jelezni a képzési, szakképzési igényeket, erre az intézményrendszernek erőfeszítéseket szükséges tennie.

A korábbinál nagyobb hangsúlyt kell fektetni – mindezek mellett – az élethosszig tartó tanulásra, a felnőttoktatásra, hiszen az iskolai képzésben szerzett ismeretek hamar elavulhatnak. A felnőttképzés a leszakadó társadalmi csoportok, illetve a strukturális átalakuláson átmenő térségek munkavállalóinak felzárkóztatásának is fontos eszköze. Meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit.

Kiemelten fontos a tartósan nem foglalkoztatott személyek munkaerőpiaci reintegrációja. Jelenleg ezen csoportok ellátása nem biztosítja a megélhetésüket, mert vagy rendkívül alacsony mértékű juttatásban részesülhetnek, vagy még erre az alacsony szintű juttatásra sem válnak jogosulttá. Az egyéni szempontokon és az ellátórendszerrel érintő terhek csökkentésén túl, részben ők jelenthetik a jelenlegi munkaerőhiányos időszakban a vármegye egyik munkaerő-tartalékát.

Szükséges a családok helyzetének megszilárdítása, a nők munkaerő piaci alkalmazkodásának megkönnyítése. Atipikus foglalkoztatási formák ösztönzésével, illetve a munkaerő-mobilitás javítását célzó fejlesztésekkel (pl. munkavállalók utazási, szállítási, illetve lakhatási feltételeit javító eszköz- és infrastruktúrális beruházások).

A családot érintő megannyi új kihívás közül az egyik legkényeszerítőbb, a munka és a család összehangolása. Az édesanyáknak szembe kell nézni az egyre inkább változó elvárás rendszerrel, a megváltozott élethelyzetükkel. Meg kell találni a választ számos kérdésre. Folytathatja-e a jelenlegi szakmáját, vagy teljesen újat kell tanulnia? Van-e munkahely, ahova visszatérhet? Milyen munkaerőpiaci körülmények között kell ezt megtennie (adottak-e például a részmunkaidős, vagy a távmunka végzés lehetőségei)? Mennyire vált elavulttá a korábbi tudása? Milyen új kompetenciákkal gazdagodott az évek során és ezt tudja-e kamatoztatni a meglévő munkahelyén?

Az atipikus formák elterjedésével olyan munkavállalói csoportokat (kisgyermekes szülők, tanulók, nyugdíjasok) lehet megszólítani és aktivizálni, melyek kevésbé elérhetőek a tipikus munkavégzést kínáló munkaerőpiac számára. Az atipikus formák elterjedésének ezáltal foglalkoztatás bővítő hatása is van. Az atipikus formák napjainkban ismert formái: részmunkaidő, távmunka, bedolgozói viszony, munkakörmegosztás.

A munka és a családi élet összeegyeztetésénél szintén nagy jelentőséggel bír, ha a munkahelyek különböző szolgáltatásokkal (pl. munkahelyi bölcsőde), vagy akár a munkaidő rugalmasabb szervezésével segítik a családok életét. Felmérések szerint a munkavállaló nők közel fele családbarát munkahelyen szeretne dolgozni.

A korábbi megnövekedett adminisztrációs terhek, a gazdasági válság és a beszűkülő piacok számos családi vállalkozást is negatívan érintettek. A családi vállalkozásoknak azonban van létjogosultságuk a gazdaságban. Számuk gyarapodása elősegíti a család és munka összeegyeztetését.

A gyermekek napközbeni ellátása azoknál a családban nevelkedő gyermekeknél jöhet szóba, akiknek a napközbeni ellátásáról szüleik a munkavégzésük, a képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt nem tudnak gondoskodni. A napközbeni gyermekellátás funkciói között található a család és munkahely összeegyeztetésének segítése, illetve a negatív szociális, vagy fejlődési eltérések

korrekciója. Az agglomerációs térségben a lakosság növekedésével nem növekedett egyenlően a gyermekgondozási hálózat, ezért van szükség a rugalmas gyermekgondozási hálózatok (pl. családi napközök) kialakítására.

A tevékenységek és a célcsoportok egyeztetésével a TOP_Plusz-3.1.1-21 kódszámú „Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések Pest vármegyében” című projekt lehatárolható, a támogatott tevékenységeket érintő lehetséges átfedések projekt szinten is kezelhetők.

Részcélok

- A munkájukat elvesztők, illetve a tartósan nem foglalkoztatott személyek visszavezetésének elősegítése a munka világába.
- A munkanélküliségben eltöltött átlagos idő csökkentése, a foglalkoztatási lehetőségek, a munkahelyek minőségének, valamint összetételének javítása; a munkában állók képzésének erősítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése a foglalkoztatásban különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegek sajátos igényeire.
- Atipikus foglalkoztatási formák megerősítése, családbarát munkahelyek, családi vállalkozások ösztönzése
- Rugalmas gyermekgondozási hálózat kialakítása

SC4: Egészséges társadalom

Az egészséges népesség a társadalmi célok elérésének kulcstényezője. Az egyenlőtlenség, a társadalmi lejtő meredekségének csökkentése mindenki egészségét és jóllétét javítja. A jó egészség jobb életminőséggel jár együtt, javítja a munkaerő termelékenységét, növeli a tanulási kapacitást, megerősíti a családokat és a közösségeket, támogatja a fenntartható lakóhelyi és a természeti környezetet, hozzájárul a biztonsághoz, a szegénység és a kirekesztés csökkenéséhez. A jó egészség önmagában is jelentős egyéni és társadalmi érték, ugyanakkor egyéni és társadalmi erőforrás is. A lakosság jó egészsége a fenntartható gazdasági növekedés záloga. A jó egészségi állapot eléréséhez biztosítani kell az egészség előfeltételeit, a hatékony egészségfejlesztést, az egészség védelmét, a betegségek megelőzését, valamint a beteg emberek gyógyítását.

Pest vármegye népességének jelenlegi életmódja összességében nem megfelelően egészségtudatos, a helyzet egészségügyi és társadalmi kockázatot rejt magában. A lakosság egészségi állapota térségenként változó, de általánosságban nem kielégítő. Az egészség hosszú távú megőrzéséhez **egészségtudatos magatartás** kialakítására van szükség. Az egészség megvédésétől az egészség fejlesztéséig jelentős a szemléletbeli váltás. Egészségfejlesztés az a folyamat, amely módot ad az embereknek egészségük és az egészségüket meghatározó tényezők fokozott kézbe tartására, ezáltal egészségük javítására. Az egészségfejlesztés az egészségkultúra tudatos fejlesztése, amelynek során az emberek egészséggel kapcsolatos műveltségük illetve az egészséget támogató magatartásuk által folytatnak tudatos preventív tevékenységet, a megbetegedések kivédésére.

Az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak, de az élet számtalan területén van tennivaló az egészséges életmód megtanulása, kialakítása és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a testmozgás rendkívüli jelentőségére utal.

A mai XXI. századi társadalomban gyors ütemben növekszik a lelki betegségben szenvedők száma is. A genetikai háttéren túl, a felgyorsult életmód, a gazdasági nehézségek következtében fokozottabban jelentkező stressz, a támogató emberi kapcsolatok csökkenő száma miatt az egyes életszakaszokban jelentkező lelki terhek elmélyülnek, amely folyamatot tovább nehezíti a lelki betegségekkel szembeni tolerancia alacsony mértéke, az ilyen eredetű problémák lekicsinyítése, gyakran szegényletes volta. A lélekben egészséges ember képes a mindennapi életben szükségszerűen jelentkező külső és belső hatásokra megfelelő válaszreakciót adni.

A **prevenációs programok** hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő- és járóbeteg ellátást sem. Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése révén javulnak a gyógyítás és ezáltal a gyógyulás körülményei és esélyei. Az egészségügyi infrastruktúrális beruházások társadalmi haszna sokrétű: csökkenti a fenntartási költségeket, egyúttal csökkenti a kibocsátást, energiafelhasználást, végül javítja a gyógyulás esélyeit, amellyel további jelentős összegeket hagy a költségvetésben, illetve javítja az itt élők biztonságérzetét és csökkenti a stresszt. Az elmúlt időszakban sajnos a Pest vármegyei kórházak érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatást alig kaptak, a fejlesztési források nagyságrendje esetenként még állagmegóvásra sem volt elegendő. A szakellátás és háziorvosi ellátás némileg kedvezőbb **infrastrukturális helyzetben** van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma. A fejlesztéseknek ki kell terjedni az egészségügyi alap- és szakellátásokra, illetve a kórházakra és egyéb egészségügyi intézményekre egyaránt.

Az egészségügy terén a legnagyobb probléma a humán erőforrás-utánpótlás terén van. A háziorvosi szolgálatban túl nagy számú a helyettesítés, ami közel sem nyújtja ugyanazt a szolgáltatási minőséget. A háziorvosok elöregedése is növeli a gondot. Nehézséget okoz az iskolaorvosok és védőnők hiánya is. Az orvoshiány, szakszemélyzet hiánya, elöregedése, nem megfelelő eszközellátása együttesen eredményezik azt a benyomást, hogy nem megfelelő az egészségügyi ellátás színvonala. A tehetősebbek közül így egyre többen fordulnak a magán egészségügyi szolgáltatók irányába. Ennek megoldására a háziorvosi praxisközösségek, egészségházak jelenthetnek megoldást, amely széleskörű együttműködést feltételez az érintettek részéről.

Részcélok

- Hatékonyan működő egészségügyi ellátórendszer kialakítása;
- Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása;
- Egészségfejlesztés és egészségügyi prevenációs programok szervezése, a programokra való eljutás segítése;
- Partnerségi kapcsolatok megteremtése, a társadalom valamennyi alrendszerének és szereplőjének bevonása, az önkormányzatok, a magánszektor, a civil közösségek, a lakosság kezdeményező és cselekvő részvételének megvalósítása.

SC5: Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés és képzési rendszer feltételeinek kialakítása

Pest vármegye népességnövekedése jelentős nyomást helyez az intézményrendszerre (férőhelyhiány, növekvő iskolai létszámok), melyhez egyéb kihívások is kapcsolódnak (HH, HHH, SNI tanulók magas aránya, tanulói teljesítmények, iskolai lemorzsolódás, szakmai kompetenciák, végzettség hiánya, elérhető szakmai képzések szűk köre, pedagógushiány, elöregedés és a korai fejlesztéshez szükséges pedagógusok hiánya). Ez egyrészt az **intézményi kapacitások bővítésének szükségességét** vetíti elő,

másrészt az oktatás-neveléshez szükséges, megfelelő képzettségű **szakemberek biztosítását** is szükségessé teszi.

Fontos feladat a meglévő intézmények bővítése, korszerűsítése, új intézmények kialakítása, az oktatási-nevelési tevékenység elvégzéséhez szükséges helyszínek (pl. tornaterem, tornaszoba, étkező stb.) biztosítására kiterjedően, és a pedagógusi létszám biztosítása. Mindezek mellett azonban kiemelt hangsúlyt kell fektetni a korai fejlesztéshez, HH, SNI, vagy egyéb tanulási zavarokkal küzdő tanulók egyéni fejlesztéséhez, mentálhigiénés, illetve a felnőttképzéshez szükséges pedagógusok és „segítők” biztosítására is. Elvárás a méltányos, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő köznevelés, melyet az **esélyteremtés**, az integráció és a felzárkózás jellemez.

A beavatkozások elsődleges célcsoportjai a gyermekek és a gyermeket nevelő családok, de a felnőttképzés, az iskolai lemorzsolódás csökkentése a szegénységben élőket, nőket és a nemzeti kisebbséghez tartozókat is érintik. Területi szempontból mind az agglomerációs, mind a leszakadó térségek relevánsak, de eltérő fókusszal.

Részcélok

- A köznevelési intézményrendszer bővítése, az infrastruktúra fejlesztése a térségi munkamegosztás figyelembevételével;
- A köznevelésben részt vevő emberi erőforrás fejlesztése (intézményvezetők, pedagógusok fejlesztése, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők szerepének növelése stb.);
- Pedagógiai szakszolgálat megszervezése úgy, hogy a lakóhelyén vagy szűk környezetében mindenki számára elérhető legyen;
- Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek lehetőségeinek bővítése, támogatásuk elősegítése pl. felzárkóztató és tehetséggondozó programok támogatása, pályaorientáció, foglalkoztathatóságuk elősegítése érdekében;
- Alulteljesítők, korai iskolaelhagyók arányának csökkentése;
- A felnőttképzés bővítése, célcsoportspecifikus továbbképzési programok bevezetése, az egész életen át tartó tanulás feltételeinek biztosítása, innovatív oktatási módszertanok, intézmények alkalmazásának, fejlesztésének támogatása;
- Az oktatás tartalmi bővítése (digitális kompetenciák és szolgáltatások fejlesztése, digitális pedagógiai megoldások alkalmazásának ösztönzése és támogatása, a pedagógusok munkáját ösztönző tudásmenedzsment megoldások bővítése), a tanórán kívüli korszerű ismeretszerzési tevékenységek erősítése.

SC6: A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez

A Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum szintjén a lakhatási feltételek javítása természetesen csak szűkebb területi illetve társadalmi csoportos fókusszal kezelhető, ugyanakkor e kérdéskör nagymértékben befolyásolja a kitűzött célok hatékony megvalósíthatóságát. A szegénység kockázatának kitett népesség a vármegyében közel 200 ezer ember, s ez magában hordozza a szegénység növekedésének, újratermelődésének kockázatát (és az ezzel járó problémákat), mivel az intézményrendszer azokban a járásokban, településeken nem elég fejlett, illetve jellemzően ott erőforrás hiányos, ahol ezeket a hatásokat ellensúlyozni kellene.

A lakhatás minősége alapveő tényezője az az életminőségnek, míg nem megfelelő szintje egyúttal hozzájárul a szegénység kialakulásához és újratermelődéséhez. Az emelkedő energiaárak főleg a szegények, vagy szegénységgel veszélyeztetettek számára jelentik a legnagyobb veszélyt, hiszen kisebb az alkalmazkodóképességük. A növekvő energiaárak, az infláció az ő jövedelmeiket csapolja leginkább, s ők nem képesek energiahatékonysági beavatkozások megvalósítására. A problémát növeli, hogy a lakosság energiatudatossága is alacsony szintű. A vármegyében a lakhatás biztosítása, a lakáshoz jutás lehetősége korlátos.

A bérlakások száma alacsony, ezen belül is ritka, hogy az önkormányzatok bérlakásokat tartsanak fenn. Elsősorban azokban a térségekben, ahol a szuburbanizáció nem támasztott jelentős ingatlanpiaci keresletet, ott a lakásállomány megújulása is elmaradt vagy lassú: sok az elavult, rossz minőségű, sokszor lakhatásra nem alkalmas, komfort nélküli vagy félkomfortos lakás. A vármegyében ugyan viszonylag kevés szegregátum van, ugyanakkor a szegregálódás önmagában olyan folyamat, amelynek megállítása minden érintett település számára kiemelkedő fontosságú.

A szegregáció, az alacsony iskolázottság, a szegénység, az otthoni nem megfelelő szociális körülmények, illetve a munkanélküliség olyan tényezők, amelyek a bűncselekmények elkövetéséhez motivációs tényezőként járulhatnak hozzá. A droghasználat elsősorban a fiatalokat veszélyezteti, de különösen a szegényebb településeken, a szegregátumokban már a középkorúakat is érinti. Fontos a szemléletformálás, a problémák monitorozása.

Mindezek mellett, elsősorban az agglomerációs gyűrűben jelentősek a szolgáltatás ellátási problémák: az újonnan kiköltöző népesség szükséges műszaki infrastruktúrával való ellátása nem, vagy csak késve épül ki, a befogadó települések közintézményei pedig nem képesek az ugrásszerűen megnövekedett ellátási és férőhelyigények kielégítésére. Egyes térségekben a mobilitás sem megfelelő (elérési idők, járatsűrűség), ami akadályozza a főváros közelségéből adódó kedvező hatások érvényesülését. A vármegye jelentős területein fontos feladat a vonalas infrastruktúrák kiépítése, a meglévő hálózatok korszerűsítése, többek között az egészséges ivóvíz biztosítása, a csatornahálózat bővítése, vagy a stabil, szélessávú internetkapcsolat folyamatos, megfelelő minőségben való biztosítása is. A lakhatási feltételek javításához szükséges a leromlott állapotú ingatlanok felújítása, (energetikai) korszerűsítése, a bérlakásállomány bővítése, másrészt az egyre sűrűbben beépülő, elsősorban agglomerációs településeket érintő „túlépítés” szabályozása. Mindezek szükségesek, de legfeljebb részben tartoznak a Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum közvetlen fókuszterületéhez. Ugyanakkor vannak olyan szolgáltatások, melyek közvetlenül hozzájárulnak az inkluzív, biztonságosabb, élhetőbb települési környezet kialakításához, s a paktum is képes intézkedéseket megvalósítani e területen.

Részcélok

- A hátrányos helyzetűeknek gondoskodáspolitikai a hiányos infrastruktúra felszámolásához;
- Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása;
- Önkormányzati lakásállomány (bérlakások) növelése, a meglévő lakások korszerűsítése, komfortfokozatának emelése;
- A lakásállomány minőségének, energiahatékonyságának javítása – előkészítő tevékenységek támogatása, tudatosság-növelés;
- Közbiztonság javítása.

HC1: Partnerség, együttműködés erősítése

A partnerség, együttműködés erősítése horizontális cél, a célrendszer egészének alapvető eleme. Célja a térségi fejlesztésben érdekelt szereplők – önkormányzatok, intézmények, vállalkozások, civil szervezetek és egyének – közötti együttműködés fejlesztése; a területi intézményrendszer fejlesztése, a területspecifikus tudás generálása és megosztása. A partnerségi elv alkalmazása és az intézményrendszer ezzel összhangban történő fejlesztése teremti meg a lehetőséget annak, hogy a vármegye gyorsabban és hatékonyabban alkalmazkodjon a társadalmi és gazdasági változásokhoz.

Részcélok

- A szakpolitikák, különösen a köznevelés, a szakképzés, a közösségi művelődés, a szociális ügyek, az egészségügy területi intézményrendszere tekintetében a helyi igények és területi adottságok, folyamatok összehangolása; a helyi és térségi ellátások és szolgáltatások területi beágyazottságának erősítése.
- A közfeladatok ellátását érintő kezdeményezések, társadalmi innovációk és projektek közös meghatározása; a projektek hatékonyságának és hatásának erősítése.
- A társadalmi (bizalmi) tőke gyarapítása: a „részvétel kultúrájának” erősítése, a helyi, specifikus tartalom és tudás létrehozásának és megosztásának erősítése.
- Közösségi, társadalmi innovációk támogatása, erősítése, a társadalmi jólétet és életminőséget meghatározó szolgáltatások fejlesztése

HC2: Szemléletformálás

A szemléletformálás kiemelt horizontális cél, hiszen mindegyik cél megvalósítása csak akkor lehet eredménye, ha alapvetően megváltoztatja azt a szemléletet, mely részben felelősek az egyes területeken jellemző megoldatlan problémákért, másrészt újratermelik azokat. A közösségek szerepének gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a vármegye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára.

A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása a vármegye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele. Szemléletváltóztatás elindítása szükséges az élet számtalan területén: a közösségi érdekek és értékek iránti elköteleződés, az életvezetés, az egészséges életmód, az energiafogyasztás, a közbiztonság és közlekedésbiztonság, valamint az elfogadás területén.

Részcélok

- A közösségi érdekek és értékek iránti elköteleződés kialakítása;
- Az elfogadás erősítése;
- Életvezetési ismeretek bővítése;
- A (lét)biztonság javítása az ismeretek bővítésével.

4.2. Célok kapcsolódásának bemutatása a területfejlesztés, illetve az ágazati stratégiák célrendszereihez

Az alábbiakban a Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum programdokumentumának célrendszere, illetve az ágazati stratégiák és megyei területfejlesztési stratégia közötti kapcsolatokat mutatjuk be. A sötétkék háttérszín az erős, közvetlen kapcsolatot jelöli, a világoskék színnel a gyengébb, közvetett kapcsolódást emeltük ki.

Ágazati célok	VEP célok							
	SC1	SC2	SC3	SC4	SC5	SC6	HC1	HC2
Egészséges Magyarország 2021–2027								
Alapellátás fejlesztése								
Szakellátási kapacitások fejlesztése								
Ágazati Humán Erőforrás								
Tartós Ápolás-Gondozásra Vonatkozó Stratégia 2030								
Tartós Ápolás Humánerőforrásának fejlesztése								
Intézményrendszer, szolgáltatások fejlesztése								
Kommunikáció								
Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030								
Születés és gyermekkor								
Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig								
Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód								
Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság								
Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási- és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem								
Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás								
Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés								
Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021-2030								
1. Az oktatás-nevelés belső egyensúlyának biztosítása								
2. A köznevelésben, mint állami közszolgáltatásban részt vevő emberi erőforrás fejlesztése								
3. Méltányos, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő köznevelés								
4. A XXI. század kihívásaira reagáló köznevelés								
Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-27								
TM1. A szociális és a létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, a „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.								

Ágazati célok	VEP célok							
	SC1	SC2	SC3	SC4	SC5	SC6	HC1	HC2
TM2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése.								
TM3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra								
TM4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.								

A fenti táblázatból megállapítható, hogy a VEP céljai illeszkednek a releváns ágazati stratégiák céljaihoz, egyúttal szolgálják Pest Vármegye területfejlesztési programjának megvalósítását is.

5. A szolgáltatási hiányok és problémák mérséklését célzó intézkedések

A stratégiai tervezés klasszikus módszertana szerint az **elérni kívánt célok megvalósítása érdekében fejlesztési eszközöket** (projektek, támogatási konstrukciók, szolgáltatás- és intézmény-fejlesztések) **szükséges meghatározni**. A helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémákat a problématérkép tartalmazza. Az esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében beavatkozásokra, intézkedésekre van szükség.

Pest vármegye demográfiai adottságai eltérnek a többi vármegyétől, mert különösen az agglomerációban a lakosság száma és a születések száma is nőtt. A demográfiai folyamatok, a növekvő születésszám, ugyanakkor más térségekben az elöregedő népesség új elvárásokat támaszt a szolgáltatási rendszerrel szemben. A kedvező változást csak összehangolt, egymásra építkező fejlesztési programokkal lehet elérni. Együtt kell működni a gazdaságpolitika, a területfejlesztés, a foglalkoztatáspolitikai és a szociálpolitika szakembereinek, döntéshozó testületeinek, és kiemelten kell kezelni a partnerséget a szolgáltatáshiányok megoldása érdekében vármegyei szinten.

A szolgáltatások tervezése során a jogszabályi előírások teljesítésén túl elsődleges feladatunk, hogy valamennyi embertársunk számára elérhetőek legyenek az ellátási formák, valamint magas színvonalon feleljen meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékonyan nyújtson szolgáltatásokat. Fontos, hogy minden állampolgár, így a nők, a gyermekek, az idősek, a fogyatékkal élők, a mélyszegénységben élők és a roma emberek számára meg legyen az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén a kulturális környezetben, a lakhatás vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az oktatás és nevelés, a foglalkoztatás területén is. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása az egész nemzet érdeke. Ennek eszközzrendszere széleskörű.

A tapasztalatok szerint a helyi és a vármegyei együttműködések hatékonyabbá teszik a feladatellátást. Elősegítik a szolgáltatási hiányok felszámolását, a meglévő erőforrások és szolgáltatások összehangolását, esetenként integrálását. Előfordulnak olyan helyi szinten jelentkező problémák, amelyek túlmutatnak egy adott településen, a települési önkormányzat képességein. A helyi speciális problémák megoldási lehetőségei sok esetben csak több település, több szervezet összefogásával kezelhetők hatékonyan, eredményesen és gazdaságosan.

A szolgáltatási hiány és probléma mérséklését célzó intézkedések összhangban állnak a célrendszerrel. Az intézkedések alátámasztottak, indokoltak és célzottak. Az intézkedések esetében meghatározó, hogy eredményük fenntartható, hatásai hosszú távon érzékelhetőek legyenek, így javaslatot teszünk az intézkedések végrehajtásában résztvevő és annak eredményeinek fenntartásáért felelős aktorokra, s a megvalósítás lehetséges forrásaira is.

5.1 Intézkedések a szociális biztonság erősítésére

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
1.	Hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációja	<p>Indoklás: A leszakadó, mélyszegénységben élő társadalmi csoportok önerőből ritkán képesek kitörni kilátástalan helyzetükből, ezért szükséges a többségi társadalom segítségnyújtása feléjük. Ez a segítségnyújtás jelenti egyrészt az irányukban tanúsított segítőkész magatartás kialakítását, negatív, elítélő attitűd pozitív irányba fordítását. Jelenti másrészt ugyanakkor a csoportok számára nyújtott konkrét, természetbeni juttatások, ill. felzárkózási lehetőségek biztosítása formájában nyújtott segítséget is. Ideértve a nappali és tartós bentlakásos intézmények kapacitásfejlesztését.</p> <p>Tartalom: Társadalmi érzékenyítés, edukáció, közösségi, készségfejlesztő programok szervezése. Jogi segítségnyújtás a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára. Baba-mama körök szervezése elsősorban a kisgyermek napközbeni ellátásaiban és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai közül a Biztos Kezdet Gyerekház vagy felzárkózási közösségi tér típusú szolgáltatásban (Jó kis hely, Csillagpont,</p>	<p>Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése</p> <p>szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok</p> <p>hátrányos helyzetű térségek</p>	<p>helyi önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak Biztos Kezdet Gyerekházak</p>	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

¹ Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		Csillag szolgáltató ház, Jelenlét pont, Gyermekesély Közösségi ház/tér) szolgáltatásban még nem részesülő családok és kismamák számára. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok felkutatása, népszerűsítése és a programba való becsatlakozás segítése.				
2.	Alapellátásban dolgozók személyek fejlesztése, munkájuk támogatása	<p>Indoklás: A szociális szférában dolgozó segítő dolgozók munkájának támogatása elengedhetetlen a szociális alapellátás minőségi színvonalának emelése nélkül. Ennek a támogatásnak legfontosabb eleme a dolgozók mentális egészségének támogatása, szakértelmük folyamatos fejlesztése. A dolgozók munkájának sikeressége ugyanakkor azon is múlik, hogy a rászoruló támogató csoportok mennyire tájékozottak a tekintetben, hogy a felmerülő problémák esetén kihez fordulhatnak segítségért. Ez azonban nem elegendő, szükséges biztosítani a feltételeit a szakemberek alkalmazásának, amely elsősorban a megfelelő anyagi fedezet biztosítását jelenti. A tapasztalatok szerint e tekintetben kiemelten fontos az iskola-pszichológusok alkalmazása.</p> <p>Tartalom: Szupervízió a szolgáltatásokban dolgozók részére. Iskolai pszichológus alkalmazása azon köznevelési intézményekben, ahol az iskolaigazgató/fenntartó jelzése alapján szükséges.</p>	<p>Erősebb alapellátás biztosítása</p> <p>szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok</p> <p>Pest vármegye</p>	Intézmények fenntartói	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		Szemléletformáló tájékoztatók a krízis helyzetet kezelő szolgáltatások elérhetőségeinek ismertebbé tétele érdekében.				
3.	Települések szolgáltatásfejlesztési együttműködésének kialakítása	<p>Indoklás: A települési önkormányzatok forrásai nem elegendőek ahhoz, hogy a szociális szféra minden területre kiterjedően biztosítani tudják a legmagasabb szintű, ill. színvonalú ellátást. Több település összefogásával és együttműködésével ugyanakkor lehetséges egy költséghatékony szolgáltatási hálózat kialakítása.</p> <p>Tartalom: Települési, vagy több település, vagy egy közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések közös problémamegoldását szolgáló szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv készítése. A szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv alapján több településen megvalósuló fejlesztések összefogásának, koordinálásának támogatása.</p>	<p>Erősebb alapellátás biztosítása</p> <p>szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, romák, idősek, gyermekek és fiatalok</p> <p>Pest vármegye</p>	helyi önkormányzatok	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap
4.	Népkonyhák és a nappali melegedők befogadóképességének növelése	<p>Indoklás: A társadalmi-gazdasági folyamatok romló tendenciájának következtében egyre nagyobbá válik a lecsúszó társadalmi csoportok tagjainak száma. A népkonyhák és nappali melegedők befogadóképessége évről-évre egyre szűkebb.</p> <p>Tartalom:</p>	<p>Hajléktalan személyek ellátásának biztosítása</p> <p>szegények, szegénységgel</p>	helyi önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		Népkonyhák és a nappali melegedők befogadóképességének növelése	veszélyeztetettek, romák, idősek, hátrányos helyzetű térségek			
5.	Időskori kognitív problémákkal küzdők támogatása	Indoklás: A születéskor várható átlagos élettartam kitolódásával egyre nagyobb arányban jelennek meg az időskori kognitív zavarokkal, demenciával küzdő társadalmi csoportok, akiknek ellátása fizikálisan és mentálisan különösen nagy terhet ró a családi környezetre. Ezek segítése, támogatása elengedhetetlen. Tartalom: Demenciával élők és hozzátartozóik támogatását biztosító szolgáltatások szervezése (pl.: Alzheimer Café). A kognitív zavarok kialakulását elősegítő, hajlamosító tényezők kiküszöbölésére/feltárására irányuló közösségi programok, és a demencia progresszióját lassító közösségi programok szervezése kulturális intézmények bevonásával.	A szociális szakellátás intézményeinek fejlesztése idősek, családok Pest vármegye	intézmények fenntartói, civil szervezetek, egyházak	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap
6.	Gyermekek intézményi keretek közötti fejlesztésének segítése	Indoklás: Egyre nagyobb azon gyermekek köre, akik fejlesztésre szorulnak, ezért egyre fontosabb a gyermekek óvodán és iskolán belüli, ill. kívül fejlesztésének biztosítása. Tartalom:	A gyermek-védelmi szakellátó rendszer gondozási	intézmények fenntartói, civil szervezetek, egyházak Biztos Kezdet Gyerekházak	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		Óvodai és iskolai szociális segítő közösségi tevékenységeinek támogatása. A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása. Tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megvalósítása, gyermekek korrepetálása, hátrányok mérséklése.	helyeinek fejlesztése gyermekek hátrányos helyzetű térségek			
7.	Szülők nevelési feladatainak támogatása	Indoklás: A szülőknek egyre több kihívással kell szembe nézniük, ugyanakkor a különböző nevelési elvekkel, tanácsokkal kapcsolatban óriási mennyiségű ismeretanyag áll rendelkezésre, amelyben nehéz az eligazodás. A családok, a szülők és gyermekek kiegyensúlyozottsága szempontjából kiemelten fontos a szülők támogatása strukturált, célirányos információátadással, ill. tartalmas és hasznos időtöltést biztosító gyerekprogramok szervezésével. Tartalom: Gyermekek (szünidei) szabadidős programjainak szervezése kulturális intézmények, szervezetek bevonásával. Szülők számára szülőket felkészítő programok szervezése prevenció jelleggel (megelőző, szemléletformáló tevékenység): „Hogyan legyek jó, jobb szülő”, gyermeknevelési készséget fejlesztő csoportok, szülőkkel kapcsolatos problémákat feldolgozó	Családi életre nevelés, családi közösségek megerősítése, folyamatos segítségnyújtás, tanácsadás a családi élettel kapcsolatos kérdésekben családok, gyerekek Pest vármegye	intézmények fenntartói, civil szervezetek, egyházak	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		csoportok. Felkészítés a szülőségre, a gyermekek életkori változásainak megértésére.				
8.	Települési önkormányzatok ösztönzése, támogatása a Biztos Kezdet Gyerekházak, illetve a Tanoda programokban való részvételben.	<p>Indoklás: Tanodákból, Biztos Kezdet Gyerekházakból kevés van a vármegyében, holott nagy szükség lenne rájuk. Számos tevékenység esetében előnyös lenne, ha az érintett program intézményeinek hatókörébe tartozna.</p> <p>Példa a Gyerekházak szolgáltatásaira:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szülők részére különböző egészségügyi tanácsadást tart - szülői csoportos beszélgetést szervez szakemberek bevonásával - fogyatékossgal élő vagy eltérő fejlődésű gyermekek szüleinek speciális segítség nyújt - gyermeknevelési módszereket ad át - a gyerekek részére játékos, fejlesztő foglalkozást tart - a gyerekek szükségleteihez mérten szakemberhez való hozzáférést biztosít (gyógypedagógiai, logopédiai, gyógytornász stb.) - mozgásfejlesztés, finommotoros tréningek, logopédiai tréningek stb. az iskolaérettség elérése érdekében - családtervezési ismeretek ad át, igyekszik megelőzni a veszélyeztetett várandósságot - segíti a várandós anyukákat a gyermek fogadására való felkészülésben 	helyi önkormányzatok	helyi önkormányzatok	saját forrás	folyamatos

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ¹
		<p>Tartalom: Települési önkormányzatok ösztönzése, támogatása a Biztos Kezdet Gyerekházak, illetve a Tanoda programokban való részvételben.</p>				
9.	<p>Nappali és átmeneti vagy tartós bentlakásos intézmények fejlesztése</p>	<p>Indoklás: A vármegye minden téren kapacitás gondokkal küzd, s sok esetben az ellátásban résztvevők nem csak Pest vármegyéből, hanem Budapestről érkeznek. Ugyanez igaz a fogyatékkal élő gyermekek oktatására, fejlesztésére. Az integráltan nem oktatható speciális nevelési igényű gyermekek kiszorulnak a fővárosi intézményekből, ugyanakkor nem felkészült a rendszer a vármegyében a fogadásukra, fejlesztésükre, nevelésükre. A leszakadó járásokban viszonylag magas a szociális gondoskodásra szoruló aránya is, mind a nappali mind pedig a bentlakásos szociális intézmények szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. A cél, hogy infrastrukturális fejlesztésekkel a szociális alap és szakellátás rendszerét ezekben a térségekben megerősítsük. Szintén lényeges ebben az esetben is a személyes gondoskodás rendszerének megerősítése, különösen az idősek és gyermekek esetében</p> <p>Tartalom: A kapacitások növelése, különösen az idősgondozás és fogyatékosok, pszichiátriai betegek gondozása területén.</p>	<p>A szociális szakellátás intézményeinek fejlesztése</p> <p>szociális intézmények</p> <p>Pest vármegye, különösen a hátrányos helyzetű járások</p>	<p>helyi önkormányzatok, érintett intézmények</p>	<p>EFOP Plusz TOP Plusz 3.3.2</p>	<p>12-24 hónap</p>

5.2 Intézkedések a társadalmi kohézió, a közösségek megújítása, identitás erősítésére

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ²
1.	Közösség-fejlesztési tevékenységek megvalósítása	<p>Indoklás: A vármegyében zajló társadalmi folyamatok (pl. szuburbanizáció) felerősítik a településeken élő lakosság közösséghez tartozás megélésének elvesztését, a helyi értékek degradálódását. Ezen folyamatok ellen csak tudatos közösségfejlesztési tevékenységgel hatni.</p> <p>Tartalom: A közösség tevékenységének történeti feltárása és a lakosság számára elérhetővé tétele, valamint archiválása. A lakosság kulturális közösségi együttműködését dinamizáló és fenntartó közösségi akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok, rendezvények megvalósítása. Részvételi fórumok elindítása, működtetése, meglévők fejlesztése. A helyi nyilvánosság fórumainak megteremtése, meglévő fórumainak fejlesztése, folyamatos működtetése, frissítése, aktualizálása. A közösségfejlesztési folyamatról tájékoztató közösségi információs pont kialakítása.</p>	<p>Társadalmi kohézió és a közösségfejlesztés elősegítése különböző programok szervezése által</p> <p>Helyi lakosság egésze</p> <p>Pest vármegye</p>	önkormányzatok, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

² Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ²
2.	Helyi identitás erősítését célzó programok megvalósítása	<p>Indoklás: A vármegye társadalmi folyamatainak egyik jellemzője a helyi identitás erodálódása, különösen a komoly népesség-növekedéssel érintett agglomerációs településeken, amelyet tudatos, identitáserősítő programok segítségével lehet megállítani és visszafordítani.</p> <p>Tartalom: A kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló és fenntartó közösségi akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok, rendezvények megvalósítása. A közösségi akciókhoz, eseményekhez, programokhoz, rendezvényekhez kapcsolódó tudásmegosztó, kommunikációs platformok kialakítása és fenntartása. Kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogatása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - képzések és rendezvények szervezése, - kiadványok, háttér tanulmányok, elemzések készítése, - térségfejlesztés, projektfejlesztés szakmai támogatása. 	<p>Helyi identitás erősítése, az ifjúság szerepének erősítése</p> <p>Helyi lakosság egésze, nemzetiségi kisebbségek</p> <p>Pest vármegye</p>	önkormányzatok, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap
3.	Az ifjúság társadalmi aktivitás növelését célzó programok megvalósítása	<p>Indoklás: A helyi identitás és a közösségteremtés egyik kulcs-eleme a fiatalok bevonása a helyi ügyek alakításába. Az ifjúság számára szervezett közösségfejlesztő programok alkalmasak olyan gondolkodásmódot kialakítani, amely segít a lokálpatriotizmus fejlesztésében.</p>	Helyi identitás erősítése, az ifjúság szerepének erősítése	önkormányzatok, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ²
		<p>Tartalom: Ifjúsági közösségfejlesztő programok megvalósítása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tematikus ifjúsági táborok szervezése. - Ifjúsági civil szervezetek által szervezett programok, programsorozatok. - Helyi fiatalok hasznos szabadidő eltöltését, információhoz jutását, társadalmi részvételét támogató tevékenységek, programok. <p>Fiatalok bevonása a helyi ügyek alakításába települési szintű ifjúsági fejlesztések, valamint civil szervezetek helyi programjainak támogatásán keresztül.</p>	<p>gyermekek és fiatalkorúak</p> <p>Pest vármegye</p>			
4.	Fogyatékos személyek integrációját segítő programok szervezése	<p>Indoklás: A társadalmi előítéletek és a kirekesztés talán a fogyatékos csoportokat és azok közvetlen környezetét érintik a leginkább. Fontos ezért egyrészt a többségi társadalom érzékenyítése, másrészt a konkrét segítség, közösségépítés a csoport tagjai irányába.</p> <p>Tartalom: Csoportfoglalkozások, tréningek szervezése a szolgáltatásokat igénybe vevők számára (pl.: egészséges határtartás az online térben, pszichés és testi egészségmegőrzés, párkapcsolat-intimitás, családi és munkahelyi szerepek – ezek közötti egyensúly megtartása, munkahelyi beilleszkedés támogatása). A fogyatékos gyermekeket/felnőtteket saját otthonukban nevelő családok (ideértve a nevelőszülői</p>	<p>Fogyatékos személyek integrációja</p> <p>Fogyatékkal élők, családok</p> <p>Pest vármegye</p>	önkormányzatok, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ²
		családokat) részére közösségépítés, tapasztalatcsere, szabadidős, rekreációs programok szervezése. A településen megtalálható szociális alapszolgáltatások ismertségének, a köztudatban való jelenlétének erősítése érdekében nyilvánosság biztosítása (pl.: nyílt/információs napok, online hirdetések stb.) Egészségügyi, köznevelési, kulturális intézményekkel interprofesszionális együttműködések kialakítása. A fejlesztő foglalkoztatás bővítése.				
6.	Együttműködés ösztönzése az akadálymentesség előmozdításában	Indoklás: A fogyatékkal élők számára kulcskérdés az akadálymentesség növelése, melyben együttműködés szükséges a település, az intézmények, a szolgáltatók, esetlegesen a munkaadók. Tartalom: Az akadálymentesség javítása hálózati és egyedi szinten együttműködések megvalósítása a hálózati akadálymentesség erősítésére	Fogyatékos személyek integrációja Fogyatékkal élők, családok Pest vármegye	önkormányzatok, szolgáltatók, civil szervezetek	TOP Plusz és egyéb források	folyamatos

5.3 Intézkedések a munkaerőpiaci integráció erősítésére, a foglalkoztatottság javítására

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ³
1.	Pályakezdő fiatalok munkaerőpiaci elindulásának segítése	Indoklás: A munkaerőpiacra való sikeres kilépés és a helytállás elengedhetetlen a tudatos pályaválasztás és az ahhoz szükséges képességek megszerzése és folyamatos fejlesztése nélkül. Kiemelten fontos az ilyen irányú programok, tevékenysége szervezése és a megfelelő célcsoportokhoz juttatása. Tartalom: Pályaorientációs, továbbtanulási tanácsadások, önértékelés fejlesztését elősegítő tréningek biztosítása a szülők bevonásával. Tehetségfejlesztő foglalkozások tartása tudományos és/vagy kulturális tevékenységek terén.	Az esély-egyenlőség megteremtése a foglalkoztatásban pályakezdők, szegények, szegénységgel veszélyeztetettek hátrányos helyzetű térségek	intézmények, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap
2.	A munkaerőpiacon elvárt kompetenciák fejlesztése	Indoklás: Az iskolában szerzett tudás a gyorsan fejlődő világunkban hamar elavul. Sokkal fontosabb a készségek, képességek fejlesztése. A munkaerőpiaci elvárásoknak való megfelelésben tehát kiemelt jelentősége van az elvárt kompetenciák fejlesztéséhez szükséges programok biztosítására. Tartalom: Kommunikáció fejlesztését segítő programok (pl.: médiafoglalkozások, médiatartalmak létrehozása).	A munkájukat elvesztők, ill. a tartósan nem foglalkoztatott személyek visszavezetésének elősegítése a munka világába.	intézmények, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	3-6 hónap

³ Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ³
		Vállalkozói kompetenciáinak és egyéb, a foglalkoztatást elősegítő kompetenciáinak erősítése, fejlesztése. Pénzügyi tudatosság fejlesztését segítő programok.	szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, fiatalok hátrányos helyzetű térségek			
3.	Piacképes tudást nyújtó képzési, átképzési programok szervezése	<p>Indoklás: Fontos a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő képzettség megszerzése. Előfordul, hogy az egyének életük során háromszor-négyszer is pályamódosításra kényszerülnek. Ehhez azonban megfelelő tudást biztosító képzésekre, átképzésekre van szükség.</p> <p>Tartalom: A helyi hagyományra épülő, de piacképes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozatok, szakkörök támogatása kulturális és szakképző intézmények bevonásával. Az ifjúsági munka módszertani és szervezeti fejlesztése a fiatalok foglalkoztathatóságának elősegítése érdekében.</p>	<p>Atipikus foglalkoztatási formák megerősítése, családbarát munkahelyek, családi vállalkozások ösztönzése</p> <p>szegények, szegénységgel veszélyeztetettek, nők, fiatalok</p> <p>hátrányos helyzetű térségek</p>	intézmények, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	6-12 hónap

5.4 Intézkedések az egészséges társadalom erősítésére

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁴
1.	Egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő képzési programok	<p>Indoklás: A dohányzás, az alkoholfogyasztás mérséklése társadalmi és egészségügyi szempontból is fontos kérdés, ahogyan a nem megfelelő táplálkozás is jellemző a lakosság körében. Az egészségtudatos magatartással számos probléma súlya csökkenthető. Különös figyelmet kell fordítani azokra, akik szegénységben élnek, vagy szegénység által veszélyeztetettek, hiszen az esetükben különösen nagy a szenvedélybetegségek kialakulásának kockázata, a túlzott dohány, drog- és alkoholfogyasztás. Sajnos, az elhízás is nagyobb mértékben érinti a kisjövedelműeket, alacsony végzettségűeket.</p> <p>Tartalom: Az intézkedés többféle képzési programot tartalmaz, s fontos része a szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés, illetve a szűrővizsgálatok helyben történő biztosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mentális egészségfejlesztés - Felvilágosító programok - Szerhasználatot megelőző programok - Az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése 	<p>Egészségfejlesztés és egészségügyi prevenciók szervezése, a programokra való eljutás segítése</p> <p>iskoláskorú korosztály, felnőtt lakosság,</p> <p>hátrányos helyzetű járások</p>	önkormányzatok, civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	6-12 hónap

⁴ Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁴
		<ul style="list-style-type: none"> - Betegségmegelőzés és betegségfelismerés - Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás képzés - Digitális egészségértés fejlesztése. - Fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadásának elősegítése - Pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése. 				
2.	Egészségügyi, helyben elérhető szolgáltatások megvalósítása	<p>Indoklás: Az egészségfejlesztés területén fontos a speciális célcsoportok számára a helyben elérhető szolgáltatások megvalósítása, s a programokra való eljutás segítése</p> <p>Tartalom: Életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása. Dohányzásról való leszokást, ill. alkoholoról való leszokást támogató programok, szolgáltatások megvalósítása. Szülésre / családdá válásra felkészítő tanácsadás. Az anyák egészségtudatos magatartását, mentális egészségfejlesztését támogató közösségi tevékenységek és kommunikációs kampányok megvalósítása (pl.: a csecsemő anyatejes táplálásának népszerűsítése; a kisgyermek otthoni táplálásában az egészséges táplálkozás (kevesebb só, cukor fogyasztása, vízivás fontosságának hangsúlyozása) népszerűsítését célzó előadások szervezése).</p>	<p>Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása</p> <p>felnőtt lakosság</p> <p>Pest vármegye</p>	civil szervezetek	TOP Plusz 3.1.3	6-12 hónap
3.	Egészségügyi infrastruktúra	<p>Indoklás:</p>	Hatékonyan működő	Vármegyei és települési	TOP Plusz 3.3.2	3 év

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁴
	minőségének fejlesztése	<p>Az utóbbi évek kormányzati beavatkozásainak köszönhetően jelentős számban épültek egészségházak a vármegyében, ugyanakkor az önkormányzati tulajdonú épületeknek még mindig jelentős része rossz állapotú. Az önkormányzatok tulajdonában álló egészségügyi célt szolgáló épületeknek 45%-a felújításra szorul. Az épületek 1%-a sajnos már nem újítható fel gazdaságosan, így esetükben a kiváltásról kellene minél hamarabb gondoskodni.</p> <p>Tartalom: Az egészségügyi célokat szolgáló épületek felújítása, egészségügyi ellátórendszer infrastruktúrájának fejlesztése.</p>	<p>egészségügyi ellátórendszer kialakítása</p> <p>Egészségügyi intézményeket fenntartók, önkormányzatok</p> <p>Pest vármegye</p>	önkormányzatok		

5.5 Intézkedések a korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés és képzési rendszer feltételeinek kialakítása vonatkozásában

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
1.	Korszerű köznevelési intézményrendszer és infrastruktúra kialakítása	<p>Indoklás: A megfelelő tárgyi feltételek nélkül nem lehet versenyképes a vármegye oktatása. A vármegye önkormányzati tulajdonban lévő oktatási intézményeinek több mint fele felújításra szorul. A jelenlegi helyzet indokolja új intézmények építését vagy meglévők bővítését a növekvő népességű területeken (elsősorban a fővárosi agglomerációban), a meglévő köznevelési infrastruktúra állagmegóvását, hangsúlyozottan a mindennapos testnevelés megvalósításához és a magas szintű egészségneveléshez szükséges infrastruktúra-fejlesztését (tornaterem, tornaszoba, tanuszodák), valamint az óvodák, iskolák energiahatékonyságának fejlesztése.</p> <p>Tartalom: Új köznevelési intézmények építése vagy meglévők bővítése a növekvő népességű területeken (elsősorban a fővárosi agglomerációban), A meglévő köznevelési infrastruktúra állagmegóvása, A mindennapos testnevelés megvalósításához és a magas szintű egészségneveléshez szükséges infrastruktúra-fejlesztése (tornaterem, tornaszoba, tanuszodák, fejlesztő szobák, a fejlesztő nevelés</p>	<p>Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p> <p>helyi önkormányzatok</p> <p>Pest vármegye</p>	<p>Tankerület, települési önkormányzatok, egyházi és alapítványi intézmények</p>	<p>TOP Plusz-3.3.1</p> <p>TOP Plusz-3.3.3</p> <p>TOP Plusz-2.1.1</p>	<p>folyamatosan</p>

⁵ Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
		igényeihez rugalmasan alakítható osztálytermi berendezés, fejlesztő, oktatást segítő eszközök stb.) Az óvodák, iskolák energiahatékonyságának fejlesztése.				
2.	Pedagógusok segítése, fejlesztési feltételeik támogatása	<p>Indoklás: A pedagógusok komplex megközelítésben történő (a felsőoktatási képzést, a pályakezdő gyakornoki szakaszt, valamint a továbbképzést egyaránt magában foglaló) kompetencia fejlesztése kiemelt feladat, különösen a továbbképzők és továbbképzésre kötelezettek finanszírozási lehetőségének megoldása. A vármegyében az országosnál fiatalosabb a pedagógusok korösszetétele, de a korszerkezet továbbra is előregedő struktúrát mutat. A túlterheltséggel párhuzamosan egyre több pedagógust veszélyeztet a kiégés. Kiemelten fontos azon pedagógusok segítése, akik azon iskolákban dolgoznak, ahol igen magas a HH, SNI gyermekek aránya. A felzárkóztatás, fejlesztés szervezeti és humán – különösen gyógypedagógusok terén - feltételeinek javítása kiemelt feladat.</p> <p>Tartalom: A továbbképzők és továbbképzésre kötelezettek finanszírozási lehetőségének megoldása Óvodapedagógusok aktív bevonása, szakmai támogatása innovatív sportprogramok szervezésének keretében a mozgástanítás és a gyermeksport területén.</p>	<p>Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p> <p>helyi önkormányzatok</p> <p>Pest vármegye</p>	<p>Tankerület, települési önkormányzatok, egyházi és alapítványi intézmények</p>	<p>TOP Plusz 3.1.3 állami költségvetés</p>	<p>12-18 hónap</p>

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
3.	Új pedagógiai módszerek integrálása	<p>Indoklás: Az inkluzív nevelés-oktatás, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fejlesztése terén a korszerű nevelés-oktatási formák szakmai támogatása kiemelten fontos. Sokszor a pedagógusok nem rendelkeznek megfelelő pedagógiai eszközökkel, kulturális ismeretekkel, pszichológiai tudással ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű, vagy speciális nevelési igényű gyermekek beilleszkedését, integrált nevelését megfelelő módon segítsék, de sajnos az iskolai keretek sem alkalmasak sokszor arra, hogy ez megvalósulhasson. A pedagógusok kompetencia fejlesztése szükséges, illetve a pedagógiai szakmában már létező, bevált pedagógiai módszerek alkalmazásának feltételeit kellene megteremteni.</p> <p>Tartalom: A tehetség felismerésének és társadalmi hasznosulásának segítése, A pályorientációs tevékenységek biztosítása (pl. pályaválasztást megalapozó kompetenciák mérése), Az IKT alapú, illetve digitális pedagógiai megoldások bevonása</p>	<p>Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p> <p>helyi önkormányzatok</p> <p>Pest vármegye</p>	<p>Tankerület,</p> <p>települési önkormányzatok, egyházi és alapítványi intézmények</p>	TOP Plusz 3.1.3	18 hónap
4.	Korai iskolaelhagyás csökkentése és mentorprogram kidolgozása	<p>Indoklás: A vármegyében is viszonylag magas az iskolai lemorzsolódás. Problémát jelent, hogy a hátrányos helyzetből érkező, rossz szociális helyzetű gyermekek közül sokan már szakmát sem szereznek. A szakma, az érettségi és főképpen az írás olvasás képességének hiánya jelentősen rontja az elhelyezkedési esélyeiket,</p>	<p>Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p>	<p>Tankerület,</p> <p>települési önkormányzatok, egyházi és</p>	TOP Plusz 3.1.3	18 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
		<p>így járulva hozzá a szegénység generációk közötti átöröklődéséhez. Tovább kell fejleszteni a lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszert, az intézmények szakmai segítségnyújtásának és az intézkedések hatékonyságának növelésével, különösképpen az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, támogató oktatás erősítésére.</p> <p>A vármegye egyes járásaiban kifejezetten magas azoknak az aránya, akik semmilyen szakmai végzettséggel nem rendelkeznek, vagy elavult a szakmai képzettségük és nem fejlesztették, ezért a felnőttképzés megerősítésére is szükség van. Az ő munkaerő piaci integrációjuknak az alapfeltétele a foglalkoztatók elvárásainak megfelelő szakmai kompetenciák megszerzése. Különösen fontos ez a nők számára, hiszen a férfiak számára nyitva állnak képzettséget nem igénylő fizikai munkák, addig a nők végzettség hiányában nehezebben tudnak elhelyezkedni.</p> <p>A korai iskolaelhagyás megelőzése különösen a roma gyerekek esetében fontos. A közoktatás hátrány-kompenzációs szerepét, kiemelten a hátrányos, valamint halmozottan hátrányos helyzetű, köztük a roma tanulókat befogadó oktatási intézmények végzik. Ebben a környezetben iskolai sikerességének elősegítésére, a korai iskola-elhagyás megelőzésére tanórán kívüli az alapkompentencia hiányokat pótló és kiegészítő készségfejlesztések történnek.</p>	<p>helyi önkormányzatok</p> <p>Pest vármegye, különösen a hátrányos helyzetű járások</p>	<p>alapítványi intézmények</p>		

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
		<p>Tartalom: Korai iskolaelhagyás csökkentése és mentorprogram kidolgozása iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megvalósítása, gyermekek korrepetálása, hátrányok mérséklése alapkompétencia hiányokat pótló és kiegészítő készségfejlesztések</p>				
5.	Mentálhigiénés hálózat fejlesztése	<p>Indoklás: Ha időben történik a mentális problémák azonosítása, a korrekció is kisebb erőfeszítéssel valósítható meg. A képességvizsgálat és a magatartási, illetve tanulási nehézségek kezelése mellett a prevencióra szükséges hangsúlyt fektetni. A prevenció módszereinek alkalmazása áll az iskolapszichológusi tevékenység központjában.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Köznevelési intézmények segítő személyzetének fejlesztése - Iskolai pszichológus alkalmazása azon köznevelési intézményekben, ahol az iskolaigazgató/fenntartó jelzése alapján szükséges. - Pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése. - A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása. 	<p>Korszerű, méltányos és inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p> <p>helyi önkormányzatok, Tankerület</p> <p>Pest vármegye, különösen a hátrányos helyzetű járások</p>	Önkormányzatok, Tankerület, egyházi és alapítványi iskolák, iskola-pszichológusok	TOP Plusz 3.1.3	6 hónap
6.	Tanórán kívüli, iskolai	<p>Indoklás:</p>	Korszerű, méltányos és	szociálpedagógus,	TOP Plusz 3.1.3	6 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
	előrehaladást segítő esélynövelő tevékenységek megvalósítása	<p>A hátrányos helyzetű csoportokat érintően meg kell valósítani olyan közösségi esélynövelő programokat, melyek segítik, különösen a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek esélyeit. A tehetséggondozás kiemelt fontosságú, a társadalmi szerepvállalás mellett, amit a gyermekek fejlesztésével lehet megváltoztatni: tehetségfejlesztő foglalkozásokkal a fiatalok készségeinek továbbfejlesztésére, motiválására van lehetőség.</p> <p>Javasolt a fejlesztő tevékenységekhez természetbeni juttatások biztosítása. Mindezek mellett a pályorientációs, továbbtanulási tanácsadások, önértékelés fejlesztését elősegítő tréningek biztosítása is szükséges a szülők bevonásával.</p> <p>Az ifjúsági közösségfejlesztő és képzési programok is segíthetik ezt a tevékenységet Ifjúsági civil szervezetek bevonásával.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehetségfejlesztő foglalkozások a fiatalok készségeinek továbbfejlesztésére, motiválására - Kommunikáció fejlesztését segítő programok, - Pénzügyi tudatosság fejlesztését segítő programok - A fejlesztő tevékenységekhez természetbeni juttatások (pl.: rendszeres uzsonna biztosítása, tanszercsomag biztosítása) biztosítása. - Pályorientációs, továbbtanulási tanácsadások, önértékelés fejlesztését 	<p>inkluzív köznevelés feltételeinek kialakítása</p> <p>helyi önkormányzatok, civil szervezetek, hátrányos helyzetű csoportok</p> <p>Pest vármegye, különösen a hátrányos helyzetű járások</p>	pszichológus, tanár		

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁵
		elősegítő tréningek biztosítása a szülők bevonásával. - Az ifjúsági közösségfejlesztő és képzési programok				
7.	Pedagógiai szakszolgálat infrastrukturális és egyéb humán feltételeinek javítása	<p>Indoklás: szükséges a pedagógiai szakszolgálati intézményrendszer fejlesztése, módszertani megsegítése, a pedagógiai szakszolgálatok szolgáltatási minőségének javítása, a megfelelő szintű, valamint elérhető közelségű rendelkezésre állás.</p> <p>Tartalom: Sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók fejlesztését vagy valamely – a nevelési-oktatási intézményben, mint külső helyszínen megvalósuló – pedagógiai szakszolgálati feladatellátást szolgáló helyiség kialakítása, amennyiben az adott feladatellátási hely nem rendelkezik ilyen helyiséggel, vagy meglévő helyiség felújítása.</p> <p>A sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat nevelő-oktató intézmények és a pedagógiai szakszolgálati feladatokat ellátó köznevelési intézmények esetén a funkció nélküli épületek/épületrészek nevelési-oktatási célnak megfelelő átalakítása, bővítés, többfunkcióssá tétel, új épületrészek létrehozása</p>	<p>A minőségi pedagógiai szakszolgáltatáshoz való hozzáférés javítása, a szakszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése</p> <p>A sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat nevelő-oktató intézmények és a pedagógiai szakszolgálati feladatokat ellátó köznevelési intézmények</p>	helyi önkormányzatok, érintett intézmények	TOP Plusz 3.3.4	12-24 hónap

5.6 Intézkedések a lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez vonatkozásában

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁶
1.	Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	<p>Indoklás: A közszolgáltatásokhoz, ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása egyrészt a megye népesség-növekedéssel fokozottan érintett, másrészt a megye periférikus térségeiben található és rossz anyagi helyzetben lévő önkormányzatai tekintetében jelenik meg különösen élesen. Kiemelt figyelemmel kell e közben a deprivált társadalmi csoportokra, hiszen számukra mindez még jelentősebb esélyegyenlőtlenséget eredményezhet.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akadálymentesítés - Digitális akadálymentesítés - Stabil internethálózat kiépítése, fejlesztése - Közmű és közlekedési fejlesztések, különösen a közösségi közlekedés fejlesztése 	<p>A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez</p> <p>Pest vármegye</p>	Önkormányzatok, civil szervezetek,	TOP Plusz, önkormányzatok saját forrása, civil források	folyamatos
2.	Önkormányzati lakásállomány (bérlakások) növelése, a meglévő lakások korszerűsítése,	<p>Indoklás: Az önkormányzati bérlakások különösen alacsony a megye településein, ami nem Pest vármegyei sajátosság, azonban a népesség-változás dinamikája miatt talán élesebben jelentkezik, mint más vidéki megyékben. A hátrányos helyzetű lakosok életesélyeinek javítása érdekében az elérhető</p>	<p>A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a</p>		TOP Plusz, önkormányzatok saját forrása	3 év

⁶ Az intézkedések megvalósítása párhuzamosan is folyhat.

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁶
	komfortfokozatának emelése	<p>bérlakások számát növelni szükséges a megye településein.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A fiatalok térségben tartása, vagy térségbe vonzása lakhatási, bérlakás építési programmal. - Önkormányzati lakásállomány (bérlakások) növelése, továbbá a meglévő lakások korszerűsítése, komfortfokozatának emelése, igénybe véve a szociális város-rehabilitációs programok indításának lehetőségét is. - A használaton kívüli lakásállomány bevonása az önkormányzati bérlakás állomány átgondolt stratégia mentén végzett fejlesztésébe. 	<p>szegénység csökkentéséhez</p> <p>Pest vármegye</p>			
3.	Közbiztonság javítása	<p>Indoklás:</p> <p>A vármegyében a közbiztonság, a vagyonbiztonság terén az elmúlt évtized során pozitív irányú javulás következett be, a megélhetési bűnözés csökkent. Ugyanakkor újfajta bűnözési ágak nyerne teret, s nem elhanyagolható mértékű a családon belüli erőszak, a családtagok rovására elkövetett és ismertté vált bűncselekmények számának növekedése sem. Több célcsoport biztonságának a javítása is feladat.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vármegyei bűnmegelőzési tanácsok létrehozása - Helyi bűnmegelőzési stratégiák kidolgozása és megvalósítása; 	<p>Közbiztonság javítása</p> <p>elsősorban a hátrányos helyzetű járások</p>	<p>Önkormányzatok, civil szervezetek</p> <p>Rendőrség, polgárőrség, bűnmegelőzési szakemberek, nevelési, oktatási és kulturális intézmények</p>	TOP Plusz 3.1.3	2 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁶
		<ul style="list-style-type: none"> - A helyi közösség biztonságérzetét negatívan befolyásoló problémák megoldására alkalmas módszerek kialakítása, programok, képzések megvalósítása; - Tudatosságnövelés; - A településen élők önvédelmi képességeinek növelése, bevonásuk a település közbiztonságát növelő intézkedések kialakításába és megvalósításába; - Gyors, hatékony védekezési mechanizmusok kidolgozása és alkalmazása; - A lakosság biztonságérzetének növelését célzó intézkedések; - Együttműködés, információáramlás javítása, hálózatépítés; - Bűnmegelőzési szakemberek, nevelési, oktatási és kulturális intézmények), továbbá fenntartóik, valamint civil szervezetek együttműködésének fokozása, szakemberek képzése, továbbképzések; - Az áldozattá válás elkerülését, valamint a bűnözés okozta káros hatások csökkentését és a bűncselekményeket elszenvedő személyek társadalmi, erkölcsi sérelmeinek enyhítését célzó programok (civil szervezetek bevonásával); - Veszélyeztetett fiatalok számára a bűnözés, csellengés megelőzése érdekében „ifjúsági 				

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁶
		<p>játszóházi” programok megvalósítása a kulturális intézményekben;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vármegyei szintű kampány a nőknek és időseket ért erőszakkal szemben, média bevonása, nőikkel foglalkozó szervezetek vármegyei érdekképviselőinek erősítése - a meglévő folyamatos szemléletformáló és közbiztonságot erősítő kampánysorozat folytatása és civil kezdeményezésű közbiztonság érzetet növelő programok indítása. 				
4.	Közlekedésbiztonsági célú és kerékpáros közlekedést népszerűsítő szemléletformálás	<p>Indoklás: Bár a közlekedésbiztonsági helyzet javítására jelentős erőfeszítések történtek az elmúlt években, javult az úthálózat minősége, a közlekedési szabályok betartásának eszközrendszere, jelentős áttörést mégsem lehet el-könyvelni ezen a területen. A közlekedésbiztonságra az infrastrukturális feltételek mellett a forgalmi terhelésnövekedés, valamint a közlekedésben részt vevők felkészültsége, fizikai és mentális állapota, hozzáállása, felelősségtudata is jelentős hatást gyakorol.</p> <p>Tartalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerékpáros kultúra emelésére hivatott népszerűsítő, oktató, ösztönző kampányok, rendezvények, biciklizés megvalósítása (civil szervezetek bevonásával); - Információs kiadványok készítése, megváltozott forgalmi rendet és/vagy új 	<p>A lakhatási feltételek javítása, a települési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a szegénység csökkentéséhez</p> <p>Pest vármegye területén célcsoport: elsősorban gyermekek, hátrányos</p>	<p>Önkormányzatok, civil szervezetek</p> <p>Rendőrség, polgárőrség, bűnmegelőzési szakemberek,</p> <p>nevelési, oktatási intézmények</p>	<p>TOP Plusz 3.1.3</p> <p>TOP Plusz 1.2.1</p>	2 hónap

	Intézkedés	Intézkedés leírása, indoklása	Célhoz való illeszkedés bemutatása, Célcsoport- és területi hatály kijelölés	A megvalósításban résztvevő aktorok meghatározása	A megvalósítás lehetséges forrásai	A megvalósítás időtávja ⁶
		<p>KRESZ szabályokat ismertető kampányok lebonyolítása és kiadványok kiadása;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bringázz a munkába, BringaSuli/BringaAkadémia10, egyedi kerékpáros szemléletformáló kampányainak a megvalósítása (pl.: iskolások, óvodások, gépjárművezetők, kerékpárral közlekedők részére stb.); - Bike Safe program népszerűsítése, kerékpáros szervízoszlopok telepítése; - Gépjárművezetők számára a kulturált együtt közlekedésre felhívó kampány(ok) megvalósítása; - Védtelen közlekedők (gyalogosok, kerékpárosok) közlekedésbiztonságát célzó szemléletformáló kampány megvalósítása. 	helyzetű gyermekek			